

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ZİHİN ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARI**

Yüksek Lisans Tezi

CEREN HAMİSOĞLU

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes DEMİROK

**Lefkoşa
Ekim, 2015**

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Özel Eğitim Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Murat TEZER, Yakın Doğu Üniversitesi

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes Demirok, Yakın Doğu Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Deniz ÖZCAN, Yakın Doğu Üniversitesi

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2015

Prof. Dr. Orhan Çiftçi

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırma, özel eğitim bölümü zihin engelliler öğretmenliği lisans programında eğitimini sürdürmekte olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ve özel gereksinime ihtiyaç duyan çocuklara sergiledikleri tutuma yönelik bakış açılarını inceleme amacıyla hazırlanmıştır.

Hazırlamış olduğum tezimin belirlenmesinden son aşamasına kadar tecrübesini, engin bilgisini, nezaketi ve tezi yazarken verdiği desteğini hiç esirgemeyip, yardımcı olan saygı değer danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mukaddes DEMİROK hocama sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Verilerin toplanması sürecinde hazırlanan öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğini ve kişisel bilgi formlarını toplamamda bana yardımcı olan ve tecrübeleriyle destek veren Uz. Meyrem BEŞGÜL'e çok teşekkür ederim.

Kendisiyle tanıştığımdan beridir güler yüzünü, desteğini ve ilgisini her daim gösteren yüksek lisans dönemimde hep yanımda duran ve bir kardeş gibi gördüğüm Uz. Ezgi Pelin YILDIZ hocamın yüzünün her daim gülmesini diler ve kendisine her zaman minnettar kalacağımı iletmek isterim.

Son olarak ne kadar teşekkür etsemde yetmeyeceğini bildiğim her zaman kalbimde taşıyacağım, en büyük destekçilerim benim canım annem Havva HAMİSOĞLU'na ve babam Mehmet HAMİSOĞLU'na onları çok sevdiğimi ve çok teşekkür ettiğimi bildirmek isterim.

Saygılarımla

Ceren HAMİSOĞLU

ÖZET

ZİHİN ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Ceren HAMİSOĞLU

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Özel Eğitim Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ekim, 2015

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes Demirok

Bu araştırmada, Yakın Doğu Üniversitesi Özel Eğitim Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan Zihinsel Engelliler Öğretmen Adaylarına uygulanan “Öğretmen Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma ilişkisel betimsel model kullanılarak karma (nicel ve nitel) yaklaşıma uygun olarak yapılmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları çeşitli değişkenlerle ilişkisi sorgulanarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmada Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde 2014-2015 öğretim yılında eğitim alan 110 öğretmen adayına anketler uygulanmıştır. 87 kişinin anketi değerlendirmeye alınmıştır.

“Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”nden elde edilen veriler SPSS 13 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulguların yorumlanmasında anlamlılık düzeyi için .05 benimsenmiştir. Gruplar arasında farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için t testi, kruskal wallis ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır. Öğretim elemanlarının görüşleri ise içerik analizi yapılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada bulgularında, ğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Yapılan analizler ğretmen adaylarının cinsiyetlerinin, yaşlarının, mezun olunan okul türünün, mezun oldukları alanın, okudukları sınıfın ve üniversite tercihlerinin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Mesleği, ğretmen Adayları, Tutum, Zihinsel Engelliler

ABSTRACT

GENERAL ATTITUDES OF TEACHER CANDIDATES OF MENTALLY HANDICAPPED TEACHER DEPARTEMENT TO TEACHER PROFESSION

Ceren HAMİSOĞLU

Near East University

Institute of Educational Sciences

Department of Special Education

Postgraduate Thesis

October, 2015

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mukaddes Demirok

In this study, “Attitude Measures towards Teacher Profession” and “Personal Information Form” which were applied to the Teacher Candidates studying at Near East University Department of Special Education were used. The study is conducted using the associational and descriptive model in relation with the mixed (qualitative and quantitative) approach. It has been tried to represent the attitudes of the teacher candidate’s towards the teacher profession with questioning its relation with various factors.

In this study 110 teacher candidates from Near East University Atatürk Education Faculty studying in 2014-2015 education semester asked to answer surveys. 87 person’s surveys have been evaluated.

The data gathered from the “Attitude Measures towards Teacher Profession Scale” have been analysed using the SPSS 13 program. While interpreting the results .05 had been set for relevance level. To specify if the difference between groups is relevant “t” test, kruskal wallis and single directional variant analysis (Anova) had been used. The opinions of teaching personnel analysed with content analysis.

Study results have shown that there is no relevant difference in the attitudes of teacher candidates towards the profession. In the conducted analysis it has shown that the gender, the school type they graduate, the field they graduate, the classes they study and university preferences of teacher candidates does not create any relevant difference on their attitude towards teacher profession.

Key Words: Teacher Education, Teacher Candidates, Attitudes, Mentally Retarded.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
	No
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VII
TABLolar	X
KISALTMALAR	XI
BÖLÜM I	
1.GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	9
1.3 Önem	10
1.4 Sınırlılıklar	10
1.5 Tanımlar	11
BÖLÜM II	
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	
2.1. Kavramsal Çerçeve	12
2.1.1. Öğretmenlik	12
2.1.2. Öğretmen	13
2.1.3. Meslek Olarak Öğretmenlik	13
2.1.4. Öğretmen Yeterlik Alanları	14
2.1.4.1. Genel Kültür	15
2.1.4.2. Özel Alan	16
2.1.4.3. Pedagojik Formasyon Yeterlilikleri	17
2.1.5. Türkiye’de Özel Eğitim Öğretmenliği	17
2.1.6. KKTC’de Özel Eğitim Öğretmenliği	20
2.1.7. Zihinsel Engelliler Öğretmeni	20
2.1.7.1. Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Nitelikleri	21

2.1.7.2 Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Kişisel Nitelikleri	22
2.1.7.3. Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Mesleki Nitelikleri	22
2.1.7.4. Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Görevleri	23
2.2. Tutum	24
2.2.1. Tutumun Kriterleri	26
2.2.2. Tutum Kavramı	27
2.2.3. Tutumu Oluşturan Öğeler	27
2.2.4. Tutumların İşlev ve Özellikleri	28
2.2.5. Tutum ve Davranış	29
2.2.6. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	29
2.3 İlgili Araştırmalar	
2.3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	31
2.3.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	32
2.3.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	42
BÖLÜM III	
3.YÖNTEM	
3.1 Araştırma Modeli	43
3.2 Çalışma Grubu	43
3.3 Veri Toplama Araçları	47
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu (KBF)	48
3.3.2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	48
3.4. Verilerin Toplanması	49
3.5. Verilerin Analizi	49
BÖLÜM IV	
4.BULGULAR ve YORUMLAR	50
4.1. Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular	50
4.2 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular	58
4.3 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Yaşlarına Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular	59

4.4 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olduğu Okul Türüne İlişkin Bulgular	60
4.5 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alanlara Göre Tutumlarına İlişkin Bulgular	61
4.6 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Okudukları Sınıf Türüne Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular	62
4.7 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Tercih Sıralarına Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular	63
BÖLÜM V	
5.Tartışma	66
BÖLÜM VI	
6.1. Sonuç	69
6.2. Öneriler	
6.2.1. Araştırmanın Sonuçları Doğrultusunda Geliştirilen Öneriler	71
6.2.2. İlerideki Çalışmalara Yönelik Öneriler	71
KAYNAKÇA	72
EKLER	81
EK 1. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	82
EK 2. Kişisel Bilgi Formu	84
EK 3. Açık Uçlu Sorular	85

TABLOLAR

	Sayfa No
Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Dağılımları	44
Tablo 2. Öğretmen adaylarının Yaşa Göre Dağılımları	44
Tablo 3. Öğretmen adaylarının mezun oldukları okula göre dağılımları	45
Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alan Türüne Göre Dağılımları	46
Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Sınıf Türlerine Göre Dağılımları	46
Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Kazandıkları Programın Tercih Sırasına Göre Dağılımları	47
Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Alanda Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları	47
Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde “Katılmıyorum” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları	50
Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde “Kararsızım” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları	53
Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde “Katılıyorum” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları	53
Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde “Kesinlikle katılıyorum” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları	57
Tablo 12. Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları	58
Tablo 13. Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Yaşa Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları	59
Tablo 14. Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olduğu Okul Türüne Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	60
Tablo 15. Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alanlara Göre Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	61
Tablo 16. Öğretmen adaylarının mezun oldukları alanlara göre tutum puanlarının ANOVA sonuçları	61
Tablo 17. Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Okudukları Sınıf Türüne Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları	62
Tablo 18. Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Tercih Sıralarına Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları	63

KISALTMALAR

APDÜ	: Azerbaycan Devlet Pedogoji Üniversitesi
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	: T.C Milli Eğitim Bakanlığı
ÖMTÖ	: Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Yrd. Doç. Dr.	: Yardımcı Doçent Doktor
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
YÖDAK	: Yüksek Öğretim Denetim ve Akreditasyon Kurulu
%	: Yüzde
$\bar{X}$	: Aritmetik Ortalama
SS	: Standart Sapma
F	: Frekans

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında geçen bazı kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bir ülkenin eğitim sisteminin verimli çalışması, günümüzün hızlı yaşam biçiminde, tıp, sanayi ve ekonomi gibi farklı bilim dallarında yetişen insan gücünün yetiştirilmesiyle yakından bağlıdır. Çünkü eğitimin işi her alanda yeterli nitelikte ve incelikte vatandaş yetiştirmektir. Bu yüzden eğitime, temel ve pratik araştırmanın bulgularından destek alan pratiksel bir alandır. Öğretmen ise bu pratiksel ve değişken bölüme ait araştırmaların bulgularından faydalanması gereken en önemli bireydir. Öğretmen eğitimindeki en önemli sorun ise karşılaştığı ve karşılaşacağı belirsizlikler karşısında hatasız ve zamanında karar verebilecek yeterlilikte yetiştirilmesi ve araştırma verilerinden yararlanabilmesidir (Büyükkaragöz, 1998).

İyi bir öğretmen olmanın anlamı, eğitimdeki ve öğretimdeki başarıdan zevk alabilmek, stres dolu bir okul ortamıyla karşı karşıya kalındığında dayanıklı olmayı becerebilmek, hem okul içinde hem de dışında başka insanlarla iletişim kurabilmek ve eğitimde çıkan sorunları çözebilmek, zorlu eğitim koşullarının yerine getirilmesinde öğrencilere ve anne-babalarına önerilerde bulunmak, sorumlu ve tutarlı olmaktır. Öğretmenin esas görevi; öğrencinin deneyimi ilk elden kazanmasını sağlamak, bulunduğu grup ile birlikte çalışmasını ve anlatılmak istenen ana kavramları algılayabilmesini sağlamaktır (Bayrak, 2004).

Sistemi işletecek olan öğretmenlerin niteliği eğitim sisteminin başarısına etki etmektedir. Öğretmenlik mesleğinin “kutsal” bir meslek olarak tanımlaması ve “ana meslek” olarak sayılması inancı ve toplumun kalkınmasında rol oynayan öğretmenlere güvenip, yeni nesilleri onların eğiteceğine inanma eğilimi canlılığını her daim korumuştur. Öğretmenlik mesleğini, gelişmekte olan bireyleri, ailesi, çevresi, ulusunu, devleti ve vatani için, her zaman yararlı, yapıcı “üretici”, iyi bir birey ve vatandaş olarak geliştirme sanatı olarak tanımlayabiliriz. Ailesini ve

ulusunu mutlu eden, vatanın kalkınmasını sağlayan, devletini güçlendiren bireyler öğretmenler tarafından yetiştirilen bireylerdir. Bundan dolayı öğretmenlerin göstereceği başarı ulusun, vatanın ve devletin geleceğinin ekonomik yönden kalkınması etkileyen faktörlerdendir (Vural, 2004).

Öğretmen, düzenli eğitim veren okullarda öğretimi sağlayan bireydir. Eğitim ve öğretim yeri geldiği zaman arkadaşına yada çocuklara davranış olarak öğretmeye çalışıldığında öğretmeye çalışan kişi öğreten konumunu alır. Fakat öğretmen olmak için okulda öğretilen formal düzene ayak uydurmak gerekir. Bu yüzden öğretmen, öğreten bireyden oldukça farklıdır. Öğreten kişinin öğretim stili gelişigüzel bir düzende ilerlerken, öğretmenin ders planları belli bir program çerçevesinde düzenlenerek öğrencilerde istenilen davranış şekillerini meydana getirir (Erden, 2005).

Bir öğretmenin vizyonu gelecekte nasıl biri olmak ve nasıl insanlar yetiştirmek ister gibi sorulara cevap verebilen kişi olmalıdır. Bu konuyu daha anlamlı bir şekilde anlatabilmek için şu durum düşünülebilir: Bilineceği gibi bir ilköğretim okulunun 3A, 3B ve 3C sınıflarının üç farklı sınıf öğretmeni vardır. Bu 3 öğretmenin dersi anlatış biçimini örnekleyebilmek amacıyla her birinin sınıfına tek, tek girmiş olalım ve bu üç öğretmenin anlattıkları konu aynı olsun; Örnek vermek gerekirse: Çarpma İşlemi. Ayrı, ayrı üç öğretmene ne yapıyorsunuz diye sordüğümüzde:

Aldığımız cevaplar aşağıdaki gibi yanıtlıdır;

1. Öğretmen : " Hayatımı kazanıyorum, geçimimi sağlıyorum"
2. Öğretmen : " Öğrencilerime çarpma işlemini öğretiyorum "
3. Öğretmen : " Birey yetiştiriyorum "

Bu üç öğretim tarafından verilmiş olan cevapların hepsi doğrudur. Fakat üçüncü öğretmen 2000' li yılların eğitilmiş insanını geliştirmenin niteliğini kavrayabilmiş öğretmendir. Üçüncü öğretmen gelişigüzel yada dar kapsamlı düşünmeyen, vizyon sahibi bir öğretmen olarak kendini göstermektedir. Bununla birlikte uzun yıllar öğretmenlik yapmış, yeni öğretmenliği başlamış yada öğretmen olmaya aday kişilerin bu tarz bir (misyonu) vizyona erişebilme koşuluna

bağlı (sadık) kalmaları onları nitelikli birer öğretmen olma yolunda ilerletir (Ayarıcı, 2007).

Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları mesleklerini sevmeleri, mesleklerine sadık birer öğretmen olmaları, toplumsal olarak mesleklerinin gerekli önemli ve kutsal bir meslek olduğunun bilincinde olmalarının ve meslekleri ile ilgili yenilikler nedeniyle kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiğine inanmaları ile ilgilidir (Temizkan, 2008).

Öğretmenlik mesleği, bireyin kendini geliştirmesiyle, sabırlı olmasıyla ve özverili çalışmasıyla değer kazanan önemli bir meslektir. Öğretmenlik mesleğinde başarılı olabilmek için öğretmenlik mesleğini sevmek önemli bir unsurdur (Çiçek Sağlam, 2008).

Halkın biçimlenmesinde etkili bir rol oynamaları açısından, öğretmenlerin, yaptıkları mesleğin gerekliliklerini uygulayabilmelerini sağlayacak bir takım tutum ve davranışlara sahip olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde, birey neşe, tatmin ve kendini kanıtlama gibi ihtiyaçlarını karşılayamaz ve bu yüzden meslekte başarılı olma ve başarılı bireyler yetiştirme şansını da kaybeder (Dağ, 2010). Bir öğretmende olması gereken temel beceriler vardır. Bunları 5 alt başlık altında incelemek mümkündür:

Bireysel Özellikler: Öğretmen adil ve saygılı olmalı, eğitim verdiği kurumdaki herkesle iyi iletişim kurmalı, istekli olmalı ve teşvik etmeli, mesleğini sevmeli, özen göstermeli ve kendi kendini denetleyebilmelidir.

Sınıf Yönetimi ve organizasyon becerisi: Öğretmenin olum bir şekilde tavanmasını, tutarlı davranmasını, sınıfta ve sınıf dışında yapılacak olan etkinliklerden haberdar olmasını ve bu etkinliklere katılmasını, doğru bir yer oluşturup, kullanmayı, çıkabilecek sorunları önceden tahmin etmeyi, günlük yapılan işlerini mümkün oldukça hızlı gerçekleştirmeyi, olumlu davranışta bulunanları ödüllendirerek, kuralları adil bir şekilde uygulamayı kapsamaktadır.

Öğretimi planlama becerisi: Planlama yaparken zamana özen göstermeyi, öğrencilerin yaşam deneyimleri ile öğretim arasında ilişki kurabilmeyi, kendi

beklentilerini ifade ederken, öğrencilerin sorumluluklarını açık bir şekilde belirtmeyi ve öğretim planı hazırlamayı kapsamaktadır.

Öğretimi gerçekleştirme becerisi: Öğretim için belirlenen yolu, anlatılacak konu içeriğinin belirlenmesini, çok boyutlu öğrenimi, öğrencilere yol göstermeyi ve solumamayı içermektedir.

Değerlendirme becerisi: Teslim edilen ödevleri değerlendirmeyi, öğrencinin ilerleyişini, yeteneklerini incelemeyi ve ihtiyaçlarını belirlemeyi kapsamaktadır.

Ausubel zihinsel yeterliliği, alan bilgisini, akademik hazırlığı, gelişim ve öğrenim bilgisini ve kişinin bireysel özelliklerini; iyi bir öğretmende aranılması gereken nitelikler olması gerektiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte Kargın ise özel eğitim söz konusu olduğunda öğretmenlerin yukarıda verilen nitelikler ile birlikte başka bilgilere ve becerilere de sahip olmaları gerektiğini savunmaktadır.

Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların duygusal, bilişsel ve sosyal gelişim özelliklerini iyi bir şekilde tanıyabilme, özel eğitimle ilgili yöntemlere, tekniklere ve becerilere sahip olabilme, çocukların performans düzeyleri ile birlikte hedefleri uygun ve gerçekçi bir şekilde belirleyebilme, bireye istenilen davranışları kazandırırken, istenmeye davranışları azaltma veya yok edebilme gibi davranış değiştirme tekniği olarak tanımlayabileceğimiz bu yeterlilikler sahip olmamız gereken başka bilgiler ve beceriler olarak sıralanabilir.

Hakim olunulması gereken bu yeterlilikler öğretmenler için büyük, özel eğitim öğretmenleri içinse büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenden dolayı öğretmen adayı yetiştirme görevi üstlenmiş olan üniversiteler büyük sorumluluklar taşımaktadırlar. Öğretmen yetiştirme görevini çok kapsam taşıyan bir süreç olarak tanımlayabiliriz. Bu süreçte izlenen en temel yol öğretmenlerin her kapsamda gelişmesidir.

Bununla birlikte, alan ile ilgili öğretilecek bilgi öğretmen yetiştirme programlarında önemli dayanak konumundadır. Alan bilgisi ve disiplini

öğretmenlerin sahip olması gereken önceliklerin başında gelmektedir. Fakat öğretmenleri sadece alan bilgisine sahip kişiler olarak görmek doğru değildir.

Öğretme yöntem ve tekniklerini kullanabilmeleri için, öğretmenler gereken düzeye getirilmeli ve öğrencilerin davranışlarında istenilen değişimi sağlamak için gereken pedagojik bilgiyle ve beceriyle donatılmalıdırlar. Çünkü öğretmenin görevi öğrencilerinin istenilen davranışlara sahip olmaları için davranışlarına yön vermek ve eğitmekte olduğu her öğrencisi için daha önceden tespit edilmiş olan amaçlara ulaşmasını sağlamaktır.

Öğretim; eğer öğrencilerin gelişim basamaklarını ve sorunları hiçe sayar ve yalnızca ders anlatmaya yönelik olursa, eğitim açısından bir değeri kalmaz. “Bu tip bir öğretmen, dersinin öğretmeni olmakta fakat öğrencilerinin öğretmeni olamamaktadır” (Azar, 2003). Bu nedenle öğretmenlik mesleğine yönelik sergilenen tutum eskiye göre daha fazla önem kazanmaktadır.

Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili tutumları, öğretmenlik mesleğini sevmeleri, bu mesleğe bağlı olmaları ve öğretmenlik mesleğinin toplum açısından gerekli ve önemli bir yere sahip olduğunu bilmeleri ve mesleğin konumu nedeniyle kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiğine olan inançlarına bağlıdır. Bu konularla ilgili öğretmen adaylarının sahip olduğu olumlu veya olumsuz tutumlar bu adayların mesleğe yönelik davranışlarını yönlendirmede önemli bir yere sahiptir.

Bu yüzden öğretmen adaylarını eğitirken verilecek öğretim biçimi adayların mesleğe yönelik olumlu tutumlar beslemelerine yardımcı olacak şekilde tasarlanmalıdır. Çeliköz ve Çetin (2004), öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olması için yetiştirilme tarzlarının; öğretmen olduklarında mesleklerini tam bir şekilde icra etmelerine, öğrencilerine karşı olumlu bir şekilde davranmalarına, araştırmacı olmalarına, yaratıcı bir şekilde düşünmelerine ve yeni olayları öğrenme düzeyine daha kolay aktarılmalarına yardımcı olacağına inanmaktadırlar.

Eğer öğretmenlerin tutumları olumlu olursa bu durum el ve yüz hareketlerine yansır, öğrencilerinin morallerini yükseltmeleri daha kolay olur, öğrencilerine karşı daha içten davranırlar ve samimi olurlar, katı kurallar koymazlar ve sınıfta ders işlerken zamanı etkili kullanırlar, yani mesleklerini severek icra ederler ve bundan zevk alırken meslekleri ile ilgili görevleri, sorumlulukları ve rollerini daha etkili bir şekilde üstlenirler. Bu yüzden Sözer (1996) öğretmen adaylarının, mesleğe başlamadan önce başarılı olabilmek için nitelikli bir hizmet öncesi eğitim programına yazılmaları gerektiğine inanmaktadır.

Lasek ve Wiesenbergovalar (2007)'ya göre öğretmen adayları mesleği icra ederken gereken yeterliliklerin önemli bir bölümünü lisans döneminde öğrenirler ve alan bilgisi ile birlikte meslekle ilgili değer ve tutumda bu dönemde kazanılır.

Alkan (1991)'a göre okul deneyim süreci, öğretmen adaylarının kuram ile uygulama arasındaki ilişkiyi anlamalarında temel öğedir ve bununla birlikte öğretmen adaylarının meslekle ilgili yeterliliklerini geliştirebilmeleri, meslekle ilgili kuramsal bilgileri eğitim ortamında uygulayabilme yeteneği kazanmaları ve mesleğe yönelik olumlu bir tutum oluşturmaları okul deneyim sürecinin sona ermesiyle gerçekleşecektir.

Öğretmen adaylarının; mesleğe hazırlanırken katıldıkları staj derslerinde ve uygulama derslerine katıldıkları sırada öğretmenlik mesleğinin ne kadar değerli bir meslek olduğunu hatırlamaları ve mesleğe uygun bir biçimde davranmaları büyük önem taşır. Bu nedenle kılık, kıyafetlerine, etkinliklere katılma düzenlerine, okul faaliyetlerini gözlemleme ve katılım konularına, hangi yaşta olurlarsa olsunlar bireylere saygı konularına, dili doğru ve etkili bir şekilde kullanım konularına ve son olarak da empati konusuna dikkat etmeleri öğretmen adaylarına verilebilecek önemli önerilerdir (Aksal ve Gazi, 2011).

Öğretmen, her daim kendini geliştirebilen, sahip olduğu bilgiyi etkili bir biçimde anlatabilen, yaşadığı çağın ve kültürün özelliklerini dikkate alarak öğrencilerini bir orkestra şefi gibi eğitebilen, yönlendirebilen ve destekleyebilen en etkili birey olarak tanımlanabilir (Oktay, 2012).

Öğretmeni mesleki yönden incelediğimizde; öğrenmeyi ve öğretmenliği kendisine meslek edinmiş kişiler olarak, kadro yönünden incelendiğinde; öğretmenlik kadrosuna atanmış eğitimciler olarak, metodoloji yönünden incelendiğinde; çok bilen olarak değil, bildiklerini çok iyi bir şekilde öğrencilerine öğretebilen olarak, pedagojik sevgi yönünden ise öğretmen bilgiyi aktaran veya sadece ders veren kişi olarak adlandırılabilir (Çelikkaya, 2012).

Bir sınıf öğretmenin sınıftaki görevlerini idari açıdan incelediğimizde sınıftaki öğrenci katılımı kontrol etmek (yoklama almak) ve sınıftaki disiplini sağlamak olarak, Eğitim açısından incelediğimizde ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ders kitaplarındaki konuları öğrencinin seviyesine göre düzenleyip anlatıp sınav yapan kişiler olarak özetleyebiliriz (Çelikkaya, 2012).

Milli Eğitim Temel Kanununa göre öğretmenlik; devletteki eğitim, öğretim ve yönetme görevlerini üstlenmiş olan ve özel olarak uzmanlık edinmek isteyen önemli bir meslektir. Türk Millî Eğitimi'nin amaçları temel ilkeleri doğrultusunda öğretmenler kendilerine verilen görevleri yerine getirmekle sorumludurlar. Öğretmenlik mesleğini yerine getirmek için, mesleğe yönelik genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagoji almak gerekmektedir (Erden, 2005).

Öğretmenlik mesleği çocukları ve mesleği sevmeyi gerekli kılmaktadır. Çocukları ve öğretmeyi sevmeyen bir öğretmen başarılı bir öğretmen olamaz. Öğrencilerini sevebilen bir öğretmen onlarla yakın ve olumlu ilişkiler kurabilir (Eskicumalı, 2002). Yapılan araştırmalarda, iyi bir öğretmenin nasıl olması gerektiği ile ilgili birçok tanımlama yapılmaktadır. Fakat bunun yanı sıra öğrencilerin de “iyi ve kötü öğretmen” ile ilgili düşünceleri önem arz etmektedir (Kaya ve Demirel, 2014).

Öğrencilere göre iyi bir öğretmen; öğrettiği konuya hakim olmalı hemde konuyu anlatırken öğrencinin anlayabileceği şekilde anlatmalıdır. Öğretmenin araştırmacı bir kişiliğinin olması önem arz eder. Öğrenciler öğretmenin espri yapabilmesini, kendilerini belli bir amaca doğru yönlendirmesini, kendisine güvenmesini ve şaka yapıldığında kaldırabilmesini isterler. Öğrenciler;

öğretmenlerin hata yaptıklarında bu hatalarını kabul edip, kendilerinden özür dilemelerini, sınıftaki otoriteyi sağlarken yerine göre sert yerine görede tatlı olmayı unutmamalarını, bilgisayar kullanmasını bilmelerini ve düzgün bir türkçe ile samimi konuşabilmelerini beklerler (Kaya ve Demirel, 2014).

Öğrenciler için öğretmenin sabırlı olması sahip oldukları sorunlara ilgi göstermesi ve her bir öğrencisine eşit şekilde davranması büyük önem taşır. Öğretmenler yaşadıkları sorunlar ve sıkıntılar yüzünden sınıfa katı bir şekilde davranmamalı ve normal bir şekilde hareket edip, konuşmalarına izin vermelidirler. Öğretmen ders anlatırken güncel konuları kullanıp dersi desteklemeli ve soyutluktan çıkarmalıdır. Ayrıca anlattığı konuya tam anlamıyla hakim olmalı ve o konuyu öğrencilerine etkili bir biçimde anlatmalıdır (Kaya ve Demirel, 2014).

Öğretmen öğrencilerinin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri için teşvik etmeli ve sınıf içerisinde demokratik bir ilişki kurabilmelidir. Bununla birlikte öğretmen sadece kendi siyasi görüşlerini kabul ettirmeye çalışmamalı, öğrencilerinin de düşüncelerine saygı göstermelidir. Öğrenciler açısından iyi bir öğretmen, öğrencilerin yaşadığı sorunları dinler, yardım eder, sosyal faaliyetlere katılır, ders dışında da iletişim kurar, öğrencilerine bir anne – baba, kardeş ve dost gibi davranır ve isimlerini aklında tutar (Kaya ve Demirel, 2014).

Öğrencilere göre iyi bir öğretmen öğrencisinin hakkını yemeyen, alacağı not ile tehdit etmeyen ve tarafsız davranıp öğrencisine hak ettiği notu veren kişidir. Ayrıca iyi bir öğretmen dersi sıkıcı bir hale getirmeyip, sohbet biçiminde anlatır. Öğrenciler kötü öğretmeni, komik olmak için kara mizah kullanan, sigara içen, ders anlatırken dikkatini dışarı veren, sınıftaki düzeni sağlayabilmek için sürekli suç ve ceza kavramını ön planda tutan ve bu kavramla saygınlık kazanmaya çalışan kişi olarak görmektedirler. Kötü bir öğretmen ev ödevi verir, başarılı olan öğrenciyi örnek göstermekle yetinmez, sınıf temsilcisi yapar, sınıfta sakız çiğner, saçıyla ve bıyıklarıyla oynar. Öğrenciler kötü öğretmeni, eşiyile ilgili özel konularını ve sorunlarını sınıfta anlatan, arka sırada oturan öğrenciye tembel gibi davranan ve samimiyetsiz davranan kişi olarak tanımlarlar. Öğrencilere göre

kötü bir öğretmen kırışık ve kirli giysiler giyer, çok ceza verip, ödülünden kaçınır, çok az güler veya hiç gülmez (Kaya ve Demirel, 2014).

Tekneci (2010)'ye göre öğretmenlik mesleği emek isteyen bir meslek iken eğer öğretmen adayları bu mesleği özel eğitim bölümünde açığa çıkarmak yada özel eğitim alanında eğitim almaya devam etmek isterlerse verilecek emeği göze almaktadırlar. Bu nedenle eğer öğretmen adayları özel eğitim öğretmeni adayı olmaya karar vermişlerse, alanda yaşanmakta olan kaygıları diğer meslek dallarından daha yüksek olacaktır.

Özel eğitim ile ilgili öğretmen adaylarının tutumları ilerde adayların öğretme yöntemini ve öğrencilerini önemli ölçüde etkileyeceği düşünüldüğünde öğretmen adaylarının tutumlarının öğretmenlik mesleğindeki rolü çok önemli bir değer taşımaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceleyen az sayıda çalışma vardır. Yapılan araştırmalar genellikle okul öncesi öğretmen adayları ve sınıf öğretmenliği öğretmen adayları ile gerçekleşmiştir. Tüm bu nedenlerden dolayı zihinsel engelliler öğretmenliği bölümünde eğitim alan öğretmen adaylarının tutumlarını inceleyen bir çalışmaya duyulan ihtiyaç sebebiyle, bu araştırmanın problemi özel eğitim bölümü zihinsel engelliler öğretmenliği bölümünde eğitim görmekte olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemek olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, özel eğitim bölümü zihinsel engelliler öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

1. Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?
 2. Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile,
- 2.1. Cinsiyetleri,

- 2.2. Yaşları,
- 2.3. Mezun olduğu okul türü,
- 2.4. Mezun olduğu alan,
- 2.5. Okumakta olduğu sınıf,
- 2.6. Üniversite tercih sırası arasında anlamı bir farklılık var mıdır?

1.3. Önem

Öğretmenlik mesleği amaçları ile birlikte öğretmenler için sürekli yüksek performans gerektiren bir meslektir. Bu performans özel eğitim alanında çalışan öğretmenler için ise daha da yüksektir ve yapılan çalışmalardan alınacak verim diğer öğretmenlik dallarından daha kısa sürede alınamamaktadır. Bu nedenle özel eğitim öğretmen adaylarının tutumlarının nasıl olacağını belirlemek önem taşımaktadır. Bu tutumları belirlemek ve bu tutumlara yönelik gereken önlemlerin alınması ve düzenlemeler yapılması, öğretmen adaylarının mesleğe hazırlanmaları ve daha donanımlı bir şekilde öğretmenlik mesleğine adım atmaları bakımından önemlidir.

Bu çalışma, zihinsel engelliler öğretmenliğindeki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum çalışmalarının çalışılan özel eğitim alanında yapılması bakımından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

- Bu araştırma; 2014 – 2015 öğretim yılı ile Yakın Doğu Üniversitesi Zihin Engelliler Öğretmenliği programı ile
- Bu programda eğitim alan 87 öğretmen adayı ile
- “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” “Kişisel Bilgi Formu” ve “Öğretmen Adaylarının Tutumlarına Yönelik Öğretim Elemanının Görüşleri” formu ile 6 öğretmen elemanı ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Özel Eğitim Öğretmeni: Üniversitelerdeki Özel Eğitim ya da Özel Eğitim Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimi almış, rehberlik ve araştırma merkezlerinde özel eğitime ihtiyaç duyan çocukları tanılamak ve desteklemek için özel eğitim hizmeti veren ve uygun eğitim önlemleri alınmasında rol oynayan eğitim personelinin Özel Eğitim Öğretmeni olarak tanımlanır (MEB: 2006).

Tutum: Tutumu, kişinin kendisine ve ya etrafındaki nesnelere, toplumsal konulara, ya da karşılaştığı olaya yönelik deneyimine, bilgisine, duygusuna ve motivasyonuna yönelik örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ya da ön eğilim olarak tanımlanır (İnceoğlu, 2011).

Zihinsel Engelliler Öğretmeni: Üniversitelerdeki Özel Eğitim Öğretmenliği ya da Zihinsel Engelliler Öğretmenliği bölümünden mezun olup, özel eğitim merkezlerinde eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere gereken uygun eğitimi sağlayan kişileri Zihinsel Engelliler Öğretmeni olarak tanımlanır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, öğretmenlik, öğretmen, meslek olarak öğretmenlik, öğretmen yeterlik alanları, zihinsel engelliler öğretmenliği, tutum kavramları açıklanmış ve ilgili araştırmalar yer verilmiştir.

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Öğretmenlik

Öğretmenlik ile ilgili yasal temel 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile oluşturulmuştur (Karşı, 2012). Öğretmenlikle ilgili şimdiye kadar oldukça fazla anlatımlar ve tanımlamalar yapılmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesine göre öğretmenlik mesleğini devletteki eğitimi, öğretimi ve devletle ilgili yönetme görevlerini içine alan, özel bir uzmanlık gerektiren bir meslek olarak tanımlamak mümkündür. Öğretmenlik, devamlı olarak gelişen ve uzmanlık gerektiren bir meslektir. Şüphesiz, öğretmeni eğitmek için takip edilen çağdaş, bilimsel ve teknolojiye gelişmelerin, uygulanan yöntemlerin ve yaklaşımların devamlı olarak güncellenmeye tabii tutulmasını mecburi kılmaktadır (Bayrak, 2004).

2.1.2. Öğretmen

Öğretmenlerin meslekte başarılı olabilmeleri için nitelikli bir lisans eğitimi almaları gereksinimi vardır (Sözer, 1996). Çünkü öğretmenler gereken bazı yeterliliklerin önemli bir bölümünü lisans döneminde edindikleri tecbureyle sağlarlar. Bu dönemde öğretmen adayları meslekle ilgili değer ve tutumlarla birlikte alan bilgisini de öğrenmektedirler (Lasek ve Wiesenbergovala, 2007).

Öğretmeni, genç bireylerin hayata atılmasında ve başarılı olmasında etkili olan en önemli faktör olarak ifade etmek mümkündür. Öğretmen eğitimdeki esas öğelerden ve vazgeçilmez unsurlardan biridir. Bundan dolayı öğretmenliği çok özel ve farklı bir meslek olarak tanımlayabiliriz. Öğretmen, kendini devamlı olarak yenileyen, çevresindeki olayları gözlemleyen, kendisini ve öğrencilerini geliştirmek için çevre olanaklarını en iyi şekilde kullanarak ihtiyaç duyulan bilgi

birikimini artıran önemli bir kişidir. Öğretmenin, öğrencilerinin eğitiminde ve öğretiminde en etkili birey olduğu bir çok atasözünde de geçmektedir (Oktay, 2012).

Öğretmene, bulunduğu pozisyon gereği, yalnızca bilgi aktaran kişi olarak değil, düşünmeye dayalı tutumu, duygusal davranışı ve türlü huyu ile öğrencilerine rehber olan ve gelişimlerine etki eden bir birey olarak hitap etmek mümkündür. Öğretmenin duyarlı olması mesleğini en etkili şekilde gerçekleştirmesine olanak sağlar. “Öğretmen duyarlılığı”nı (teacher sensitivity), öğretmenlerin, öğrencilerinin ihtiyaçlarını ve yeterliliklerini anlaması olarak ve bunları yanıtlamadaki isteklilik olarak adlandırmak mümkündür. Öğretmenlerin, öğrencileri ile ilişkileri hakkındaki anlatıları, sınıf içerisinde öğrencinin ve öğretmenin birbirleriyle birlikte sergiledikleri davranışlarının gözlemlendiği birkaç boyutu içermektedir. Bu boyutlar, öğretmenlerin sahip oldukları yeterliliklerine ilişkin görüşler, öğrencilerle etkileşimler, öğrencilerin öğretmenlerle paylaştıkları bilgiler olarak tanımlanabilir. Bu boyutlar, öğretmenlerdeki duyarlılığın gerçekleşme düzeylerini etkilemektedir (Stuhlman ve Pianta, 2001).

2.1.3. Meslek Olarak Öğretmenlik

Öğretmenlik eğitim sistemi ile ilgili hedeflere ulaşabilmek için eğitim ortamlarında program, fiziksel şartlar ve eğitim malzemeleri gibi diğer unsurları kapsayan; belirleyici ve yönlendirici bir görev konumunu taşımaktadır (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011).

Öğretmenlik mesleği, bireylerin öğrenim görürlerken belli bir amaca yönltilmesi başlatılması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi sürecine ilişkin faaliyetlerde oluşturan bir meslektir (Uğurlu ve Polat, 2011).

Öğretmenlik bütün devletlerin ve birey yapılarının biçimlenmesini sağlayan, bireylerin çağdaşlaşmasında ve medeni bir dünya düzenin kurulmasında önemli bir rol oynamaktadır. (Polat ve Arabacı, 2012).

Öğretmenler, bireyleri değişen dünyanın gereksinimlerini yönünde yetiştirmek gibi önemli sorumluluklar taşımaktadırlar (Abazaoğlu, 2014).

Öğretmenler eğitim sisteminin kalitesi belirleyen bireyler olduklarından kaliteli niteliklerle donatılmaları gerekmektedir. Çünkü öğretmenler, bireyin yaşamında önemli değişikliklere meydana getirirlerken, eğitimin yönünü ve kalitesini de belirlemektedirler. Bu nedenle “Öğretmenlik” profesyonel bir şekilde yerine getirilmesi, şart olan bir meslektir (Kesen ve Polat, 2014).

Öğretmenlik mesleğine yönelik saygının derecesi toplumdan topluma değişim geçiren bir meslektir. Bununla birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik izlenimler zamanla birlikte farklılaşmaktadır. Öğretmenlik mesleğine beslenen inanç, eğitimin şuan yaşanan dönemdeki değeri ile birlikte artmaktadır. Günümüzde öğretmenin yeri öğreten ve bilgi yükleyen kişi olarak değil; öğrenci ile birlikte öğrenen, öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmasını sağlayan destekleyici olarak değişmiştir (Şahin, 2015).

2.1.4. Öğretmen Yeterlik Alanları

Öğretmen yeterlikleri; öğretmenlerin “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirebilmeleri ve öğrenmeleri gereken bilgi, beceri ve tutum” olarak açıklanabilir (MEB, 2008: VIII). Yabancı kaynaklar tarafından kullanılan şekli ile “öğretmenlik mesleği standartları”, öğretmenlerin mesleki özelliklerini, bilgilerini, anlayışlarını ve becerilerini kapsamaktadır (MEB, 2008; Ministry of Education: New Zealand, 1999; NBPTS, 2002; Ministerial Council on Education, 2003; TDA, 2007; The Teaching Council, 2009).

Günümüzde bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlilikler ile ilgili büyük ölçüde bir görüş birliği sağlanmıştır. Türkiye’deki durumun değerlendirilmesi ile uluslar arası uygulama örnekleri ve temel kavramsal belgelerin incelenmesine dayanarak öğretmen yeterlikleri şu şekilde açıklanabilmektedir (MEB, 2008):

Öğretmenler kendilerini öğrencilerine ve öğrencilerinin öğrenmesine adanmışlardır ve teknolojik pedagojik alan bilgisine sahip olmalıdırlar. Öğretmenler ayrıca öğretimi planlamalı, uygulamalı, değerlendirmeli ve izlemelidirler. Öğretme – öğrenme ortamında etkili bir iletişim sağlayabilmek,

öğrencinin davranışlarını yönetebilmek, bireysel ve mesleki gelişimi planlayıp, gerçekleştirmekte öğretmenin sahip olması gereken yeterliliklerdendir. Son olarak diğer öğretmenlerle, ailelerle, okul çalışanları ile işbirliği içinde çalışabilmek ve takım çalışmasına işbirliğini katabilmek, mesleğin gerektirdiği görevleri icra edebilmek ve öğretmenlik mesleği ile ilgili mevzuatı bilip anlayabilmekte öğretmen yeterlilikleri arasına girmektedir.

2.1.4.1. Genel Kültür

Genel kültür, öğretmenin özel alanını ve eğitme – öğretme yeterliliklerini geliştirmesine yarayan destekleyici bir yeterlilik olarak ele alınmaktadır. Buna dayanarak genel kültür; öğretmenlerin; meslekî açıdan rollerini icra ederken daha etkili kılmasına yardım eden ve ana karakteri bakımından öğretmenlerin eğitim süreçlerindeki disiplinler arası deneyimlerini ve birikimlerini içeren bir boyuttur.

Öğretmen, öğretim sürecinde; genel kültürünü, bilgilerini ve becerilerini, olayları, olguları ve farklı disiplinlerdeki kavramları açıklayabilmek ve tanımlayabilmek farklı öğretmenlere yönelik bilgilerin konu alanı ile bağlantısını kurabilmek, öğrenciyi öğretim süreci için derse hazırlayıp, motive edebilmek, örnekleme, benzer – ayırt etme, analiz ve sentez yaparken diğer branş öğretmenlerinin bilgilerinden yararlanmak ve öğrencilerini, genel kültür yaşantılarını genişletmeye teşvik etmek için kullanmaktadır (Demirel ve Kaya, 2014).

Genel kültür alanı bağımsız bir alan olmamakla birlikte öğretmenin eğitim sürecindeki genel kazanımlarının bir birleşimidir. Genel kültür, öğretmenin mesleğini uygularken karşılaştığı sorunlar için alan bilgisine ve pedagojik formasyon (eğitme-öğretme) becerisine ek olarak bu sorunun çözümüne katkıda bulunan farklı disiplinler arası bilgi ve becerileri kapsamaktadır (Yetim ve Göktaş, 2004).

Öğretmenden, mesleğini verimli ve etkili bir şekilde icra edebilmesi için geniş bir dünya görüşüne ve genel kültüre sahip olması beklenir. Buna ifadeye göre, öğretmenden sadece belli bir alanda uzmanlık bilgisine sahip olması değil,

insanla, toplumla ve dünyayla ilgili gerekli sorunları görebilmesi ve bunlara yönelik çözüm yolları düşenebilmesi beklenmektedir (Saylan, 2011).

Genel kültür bilgileri alanla ilgili olayların ve olguların anlatılmasında, disiplinler arası ilişkilerin kurulmasında, öğrenilmesi gereken konunun öğretiminde, bütünlük somutluk ve soyutluk, yakınlık, uzaklık ve güncellik gibi öğretim ilkelerinin hayata aktarılmasında eğitim ve öğretim yeterliliklerinin ayrılmaz bir boyutunu oluşturmaktadır (Yetim ve Göktaş, 2004).

2.1.4.2. Özel Alan

Öğretmenin, öğretimini sürdürebileceği ders alanı hakkında alan bilgisinin olması önemli bir zorunluluktur. Örneğin, matematik öğretmenin matematik ile ilgili alan bilgisine sahip olması yani o alana özgü teorik bilgiler ile birlikte, beceri ve tutumlarla donanmış olması bir zorunluluktur. Bu amaç doğrultusunda, programda bulunan derslerin birkaçı da bu amacı sağlamaya yönelmektedir. Öğretmenin mesleğinde başarılı olması için ilk olarak kendi uzmanlık alanını iyi bir şekilde bilmesine ihtiyaç vardır. Konuyu bilmeyen bir öğretmen o konuyu öğretemez. Alanına iyi bir şekilde hakim olan öğretmen, sınıfına girdiğinde kendine güven duyar ve öğrencilerinin karşısında güç kazanır. Öğretmenlikteki özel alanlar; okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, fizik, kimya, resim – iş, elektrik ve bilgisayar gibi alanlardır. Özel alan yeterlikleri her bir alan öğretmenliği için ayrı ayrı belirlenmektedir (Saylan, 2011).

Özel alan bilgi ve becerileri boyutunda öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler ise (MEB, 2002): Temel bilgileri, kavramları ve ilkeleri farklı biçimlerde açıklayabilmek; farklı görüşleri, kuramları, öğrenme yollarını, araştırma ve inceleme yöntemlerini açıklayabilmek; öğretme kaynaklarını, öğretim malzemelerini değerlendirip, seçebilmek; alanı ile ilgili araştırmalar yaparak bilgi üretebilmek; kendi öğrencilerini alana dair sorular sormaya, var olan düşünceleri farklı açılardan görebilmeye ve bilgi üretmeye özendirerek programlar kullanmak ve teşvik edebilmek; öğrenci için gereken bilgileri ve becerileri farklı alanlarda bağdaştırmasına imkan sağlayacak disiplinler arası

öğretim deneyimleri yaratabilmek; ve alana ilişkin sorunları tanımlayıp, çözüm yolları aramak, uygun çözüm yolu seçmek, uygulamak ve değerlendirmek öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliliklerdir.

2.1.4.3. Pedagojik Formasyon Yeterlilikleri

Öğretmenin eğitme ve öğretme yeterlilikleri; Öğrenciyi tanıma, öğretimi planlama, materyal geliştirme, öğretim yapma, öğretimi yönetme (sınıf yönetimi), ölçme ve değerlendirme, rehberlik yapma, temel becerileri geliştirme, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere hizmet etme, yetişkinleri eğitme, ders dışı etkinliklerde bulunma, kendini geliştirme, okulu geliştirme, okul ve çevre ilişkilerini geliştirme olarak özetlenmektedir (MEB, 2002).

Öğretmenin sadece alan bilgisinde, çok başarılı olması, etkili bir öğretmenlik için yeterli bir durum sayılmaz. Öğretmen, alanındaki bilgilerini, becerilerini, nasıl öğretebileceğini, öğrencilerinin hangi durum ve koşullar karşısında daha iyi bir öğretim verebileceğini de bilmek zorundadır. Öğrencilerin, eğitim – öğretim sürecinde mutlu olacakları, heyecan yaşayacakları, sürekli geliştiklerini hissedecekleri sınıf ortamları yaratmak, öğretmenin eğitme ve öğretme yeterlikleri ile yakından ilgilidir (Saylan, 2011).

2.1.5. Türkiye’de Özel Eğitim Öğretmenliği

Cumhuriyet döneminde özel eğitim alanı ile ilgili en göze çarpan ve en önemli gelişmeler olarak adlandırılan olayların 1950’li yıllarda başladığı gözlemlenmektedir. Bu dönemin en çarpıcı gelişmelerinden biri ise özel eğitim ile ilgili hizmetlerin planlanması ve yürütülmesi görevinin Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı’ndan çıkartılıp Millî Eğitim Bakanlığına devredilmesidir.

Özel eğitim hizmetlerinin Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı’ndan çıkartılıp Millî Eğitim Bakanlığına devredilmesi, bu konunun bir sağlık sorunu olarak değil eğitim konusu olarak ele alındığı gösterir ve bu açıdan önem taşır. Bununla birlikte özel eğitim hizmetleri ile ilgili konular 1950 yılında Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesindeki bir şube

müdürlüğü tarafından 1980 yılına kadar yürütülmüştür (Akçamete ve Kaner, 1999).

Gazi Eğitim Enstitüsü'nde açılan Özel Eğitim Şubesi 1952–1953 öğretim yılında açılmıştır ve Özel eğitim öğretmeni yetiştirme ilk kez bu şubede başlamıştır. Bu eğitim, en az 3 yıl ilkokul öğretmenliği yapmış adaylar arasından seçilmiştir ve iki yıllık yüksek öğretim programı şeklinde yürütülmüştür. Fakat, şube sadece iki dönem boyunca mezun vermiş ve kapatılmıştır.

1955 yılında ise ilk psikoloji kliniği, şimdiki haliyle Rehberlik ve Araştırma Merkezi kurulmuştur ve bu merkezde engelli çocukların tanınması ve değerlendirilmesi ile ilgili ölçme aracı çalışmaları ve aynı zamanda da eğitimci yetiştirme çalışmaları da gerçekleştirilmiştir (Akçamete, 1998).

Ankara Üniversitesi'nde kurulan Eğitim Fakültesi 1965 yılında kurulmuştur. Özel Eğitim Bölümü de bu fakülte bünyesinde açılmıştır. Bu bölümde özel eğitim uzmanı yetiştirilmiştir ve uygulanan program ise dört yıllıktır (Akçamete, 1998).

Özel Eğitim Bölümü lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki adaylara eğitim vermiştir ve alan için personel, yayın ve araştırma gereksinimini karşılamaya çalışarak önemli katkılar sağlamıştır “Özel Eğitim Öğretmenliği Sertifika Programı” ile ilgili bölüm, . 1978 yılında yürürlüğe girmiştir ve özel eğitimin her dalına yönelik öğretmen yetiştirmeye başlamıştır (Akçamete, 1998).

Özel Eğitim Bölümü 1965 yılından 1982 yılına kadar özel eğitim personeli yetiştirme bakımından tek kaynak durumunda iken 1982 yılında YÖK Yönetim Kurulu kararı ile Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü ile birleştirilmiştir (Kargın, 2003).

Bu nedenle alan için eğitimci yetiştirme olanağı engellenmiştir (Akçamete, 1998). Bununla birlikte 1983 yıllarına kadar Özel eğitim kurumlarının için öğretmen gereksinimini sınıf öğretmenleri karşılamış, ve büyük bir kısmı hizmet içi eğitim ve sertifika programlarıyla yetiştirilmiştir.

Özel eğitim öğretmeni yetiştirme görevi ilk olarak Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Eğitim Bilimleri Bölümü bünyesinde “Özel Eğitim Öğretmenliği Programı” ile başlatılmıştır. 1990 yılında ise Özel Eğitim Bölümü kurulmuş ve programın ilk mezunları 1986 – 1987 öğretim yılında verilmiştir (Akçamete, 1998).

1987 yılında Anadolu Üniversitesi'nde kurulmuş olan Özel Eğitim bölümünden sonra ikinci bir program olarak başlatılan “Özel Eğitim Öğretmenliği Programı” ise Gazi Üniversitesinin Gazi Eğitim Fakültesi'nde başlatılmış ve daha sonra kurulan Özel Eğitim Bölümü içerisinde sürdürülmüştür (Akçamete, 1998).

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde kurulan Özel eğitim Bölümü ise 1994–1995 öğretim yılında kurulmuştur (Akçamete, 1998). Bu gelişmeyi Karadeniz Teknik Üniversitesinde, 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesinde ve Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde kurulan özel eğitim bölümleri takip etmiştir (Akt. Nartgün, 2007).

Özel eğitim öğretmenlerinin genel özelliklerine baktığımızda ise; Özel eğitim öğretmenleri alan ile ilgili karşılaşacakları durumlarda güçlü bir alan bilgisine sahip olmaları, zorluklar karşısında durumla baş edebilecekleri sabırlı bir yapıya sahip olmaları, eğitecekleri çocukların farklı öğrenme yapısına sahip olduğunu bilerek eğitimlerini destekleyecek nitelikte üretken bir yapıya sahip olmaları, kendi alan bilgisi yanında alan ile ilgili diğer gelişmelere de açık bir kişiliğe sahip olmaları, öğrenciği eğitirken var olan geleneksel sisteme bağlı kalmayıp farklı ve yeni etkinlikler bulmak için çabalayan, araştırmacı bir kişiliğe sahip olmaları ve sadece öğretmekle kalmayıp öğrenebilen ve çevresindekileri de yönlendirebilen bir kişiliğe sahip olmaları özel eğitimcilerin sahip olmaları gereken özellikler olarak varsayılabilir.

Özel eğitim öğretmenleri görevleri gereği sahip olmaları gereken genel özellikler ile birlikte birçok yeterliliğe de sahip olmaları gerekmektedir. Alana yönelik tutum ise bu yeterliliklerden bir tanesidir. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik hem öğretmenlerin hemde toplumun tutumları bireylerin gelişiminde büyük ve önemli bir rol oynamaktadır.

2.1.6. KKTC’de Özel Eğitim Öğretmenliği

2006 yılında kurulan Uluslararası Kıbrıs Üniversitesindeki Zihinsel Engelliler Öğretmenliği bölümü Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ve KKTC Yükseköğretim Denetleme ve Akreditasyon Kurulu (YÖDAK) tarafından tanınmakta ve zihin engelli çocuklar için öğretmen yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Yakın Doğu Üniversitesi’nde kurulan Zihin Engelliler Öğretmenliği, İşitme Engelliler Öğretmenliği ve Üstün Zekalılar Öğretmenliği bölümleri 2012 yılında kurulmuş ve görev yapacak olan öğretmen adayları için gereken bilgi birikimini ve çeşitli etkinliklerle bölümdeki öğrencileri, aktif bir şekilde akademik ortamlarda kendilerini geliştirme fırsatı sunmayı amaçlamaktadır.

Lefke Avrupa Üniversitesi’nde kurulmuş olan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yüksek Öğretim Denetleme ve Akreditasyon Kurulu (YÖDAK) ile Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu (YÖK)’nun onayını almış olan Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü ise 2013-2014 Öğretim yılında kurulmuş ve alan için gerekli olan öğretmenleri yetiştirmeyi amaçlamıştır. 2015 yılında kurulmuş olan Zihinsel Engelliler öğretmenliği bölümü ise aynı amacı vizyon edinmiştir.

Doğu Akdeniz Üniversitesi’nde kurulan Zihin Engelliler Öğretmenliği bölümü ise 2012 – 2013 öğretim yılında kurulmuş olup özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere, toplumdaki diğer bireyler gibi bağımsız, üretken ve katılımcı olmalarını sağlayacak becerileri kazandırabilen, özel gereksinimli bireylere ve ailelerine destek hizmetleri sağlayabilen, farklı meslek dallarından öğretmenler ile işbirliği içinde çalışabilen, alanın sorunlarına duyarlı davranan öğretmenler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

2.1.7. Zihinsel Engelliler Öğretmeni

Özel eğitim alanına öğretmen ve diğer personelin yetiştirilmesi konusuna 14 Haziran 1973 tarihinde yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 8. ve 43. Maddelerinde değinilmiştir (MEB, 1973).

Türkiye’de özel eğitim zihinsel, işitme ve görme engellileri öğretmenliğinden mezun olan öğretmen adayları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet, özel eğitim okullarında veya Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı özel rehabilitasyon merkezleri gibi çeşitli kurumlarda çalışabilmektedirler (Ergenekon, 2005).

Özel Eğitimi; diğer bireylerden farklı olan ve özel gereksinime ihtiyaç duyan çocuklara sunulan, üstün zekalı bireylere sahip oldukları yetenekleri daha fazla geliştirmelerine yardım eden, çocukların yetersiz oldukları, alanların engel teşkil etmesini önleyen ve özel eğitime ihtiyacı olan bireye kendi kendine yetebilmesini sağlayarak toplumun içine katılmasını, bağımsız, üretebilen bir birey olmasını sağlayacak niteliklerle donatan eğitim olarak adlandırabiliriz (Ataman, 2009).

Kuzey Kıbrıs’ta özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmelik bulunmamaktadır. KKTC’deki aileler, çocuklarında, havale, geç konuşma yada diğer çocuklara göre geç bir gelişim gözlemledikleri zaman çocuklarını ilk göturdükleri yerin çocuk doktoru olduğu gözlemlenmiştir (Avcıoğlu, 2012).

2.1.7.1. Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Nitelikleri

Zihin Engelliler Öğretmeninin hem alanında hem de öğretmenlik mesleğinde sahip olması gereken nitelikler

Zihin Engelliler Öğretmeni olmak isteyen öğretmen adaylarının ya da bireylerin; sözel yeteneklerini geliştirmeleri, sosyal bilimlere ve özellikle psikolojiye karşı ilgili olmaları, zihinsel engelli bireylere karşı yardımsever olmalı, düşüncelerini başka kişilere açık bir biçimde aktarabilmeli, verimli bir öğrenme ortamı sağlayabilmeli, mesleğine özen göstermeli ve dikkatli olmalı, insanlarla iyi iletişim kurabilmeli, hoşgörülü ve sabırlı olabilmeli, öğrencilerinin duygularına ve düşüncelerine anlam verebilmeli ve son olarak; yaratıcı olup geliştirmeye hevesli olmaları gerekmektedir.

2.1.7.2 Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Kişisel Nitelikleri

- a) Kabul edilebilir bir kişiliğe sahip olmak
- b) Sağlıklı olmak
- c) Açık fikirli olmak
- d) Kendine güvenmek
- e) Mesleki ve Demokratik ideallere bağlı kalmak
- f) Liderlik
- g) Sürekli öğrenme ve gelişmeye açık olmak
- h)Yaratıcı Düşünmek
- i) Normalin üzerinde zihinsel yeteneğe sahip olmak
- j) İyi ahlaklı olmak
- k)Geleceğe ümitle bakmak
- l) İletişim
- Etkili ses ve düzgün anlatım
- Anlaşılır açıklamalar yapma ve yönergeler verme
- Sınıf içi iletişimi sağlama (öğrenci – öğretmen, öğrenci – öğrenci, öğretmen – öğrenci)
- Okul yönetimi, meslektaşları, diğer okul çalışanları, veriler ve ilgili eğitim örgütleri ile iletişim yeterliği,
- Sözel ve beden dilini etkili biçimde kullanma (duruş, mimikler v.b.).
- Empatik olma
- m) Sevgi, sabır ve hoşgörü
- n) Geçimlilik
- o) Esprili
- p) Adaletli ve tarafsız davranmak
- q) Başkalarının yetişmesine katkıda bulunma arzusuna sahip olmak

2.1.7.3. Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Mesleki Nitelikleri

- a) Eğitim ve öğretmenlik mesleğinin insan yaşamındaki ve toplumdaki yerini, işlevini ve önemini anlama
- b) Eğitim ve meslekle ilgili yasa ve yönetmelikleri bilme ve bunlara uygun davranma

- c) Mesleki inanç ve bağlılık duygusuna sahip olma
- d) Mesleğin değer ve normlarına uygun davranma
- e) Mesleki kuruluşları tanıma ve destek olma
- f) Mesleğin toplumsal statüsünü yükseltmeye katkıda bulunma
- g) Eğitim personeli, öğrenci, veli ve iş çevreleri ile uyum içinde çalışma (Gündüz, 2012).

2.1.7.4. Zihinsel Engelliler Öğretmeninin Görevleri

Öğretmenlerin yerine getirmeleri gereken birtakım görevleri vardır. Bunlar:

1. Öğretim için gereken hazırlığı her yılın başında yaparken, eğitim ve öğretim sürecini planlamak.
2. Derslerden önce kendini hazırlayarak gelmek ve öğrencilerin yararlanabilmesi için okuldaki araçları ve kaynakları hazırlamak.
3. Öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak için gerekli ortamı hazırlamak ve onları bireysel çalışmaya teşvik etmek.
4. Belli bir dalda öğretmenlik yapan öğretmenlerle sık bir şekilde bir araya gelerek, eğitim ve öğretimdeki etkililiği artırıcı planlar yaparak işbirliği sağlamak.
5. Ödev vermek ve bir sonraki gün bu ödevleri değerlendirmek.
6. Yapılan laboratuvar, gezi ve deney gibi uygulamaların sonuçlarını müdüre rapor etmek.
7. Başlanılan ders için yoklama alarak, olmayan öğrencileri yazıp kağıdı imzalamak.
8. Öğrencilerin sınavda aldıkları notları, not defterine işlemek.
9. Okul yönetimi tarafından düzenlenmiş olan çizelgeye göre nöbet tutmak.
10. Öğretmenler için yapılan kurul toplantılarına katılmak.
11. Okulda yapılan yönetim işlerine yardım etmek.
12. Görevlendirilmiş olduğu komisyon, eğitici kol, sınıf rehberlik çalışmaları, tören ve millî bayramlar gibi etkinliklere katılmak.
13. Tebliğler Dergisi'nin tamamını okumak ve kendisine ait bölümü imzalamak.
14. Ayniyat Mutemetliği görevini gerek duyulan zamanlarda yerine getirmek.
15. Kendisine verilen görevleri yerine getirmek (Saylan, 2011).

2.2. Tutum

Bir bireyin duyuşsal alan özelliklerini; ilgiler, tutumlar, değerler ve eğilimlerle belirlemek mümkündür. Bahsedilen bu özellikler arasında tutumlar önemli bir yer kapsamaktadır. İçinde bulunduğumuz toplumsal bir konuyu, nesneyi ve ya olaylara yönelik deneyimleri, motivasyonumuza ve sahip olduğumuz bilgilere dayanarak örgütleyen bilişsel, duyuşsal ve davranışsal tepkilerin ön eğilimlerini tutum olarak adlandırmak mümkündür (İnceoğlu, 1993).

Tutum hakkında şu ana kadar bir çok tanımlama yapılmıştır. Tutumun tanımını ilk defa kavramsal bir düzeye taşıyanlar arasında Alport gelmektedir. “Alport’a göre tutum, “bireyin bütün nesnelere karşı göstereceği tepkiler ve durumlar üzerinde yönlendirici veya etkin bir güç oluşturan ve denem bilgilerde organize olan, ussal ve sinirsel bir davranışta bulunmaya hazır olma halidir” (İnceoğlu, 2004, 2011).

Bir diğer tanım ise Katz tarafından yapılmaktadır. Katz’ a göre tutum; kişinin çevresindeki bir simgeyi, bir nesneyi ve ya başından geçen bir olayı olumlu yada olumsuz bir şekilde değerlendirme yöntemidir (İnceoğlu, 2004, 2011).

Tutum genel olarak ele alındığında bireyin çevresinde yaşanan bir olguya, ya da nesneye yönelik verdiği tepki olarak ifade edilebilir. Başka bir deyişle tutum, kişinin bir duruma, olaya ya da olguya yönelik verilmesi beklenen olası bir davranış biçimi olarak tanımlamak mümkündür (İnceoğlu, 2004, 2011).

Lambert ise tutumu; bireyin, diğer insanlarla, gruplarla, sosyal konularla, yada herhangi bir çevresel olayla ilgili biçimlenmiş ve istikrarlı bir düşünce, duygu ve tepki biçimi olarak görmektedir (İnceoğlu, 2004, 2011).

Maier tutuma yeni bir yaklaşım getirerek tutumu bir “danışma çerçevesi” (frame of referance) olarak adlandırmıştır. Bu nedenle Maier, tutumun kesin bir inanç oluşturmada etkili olduğuna inandığı ön eğilimleri yansıttığına inanmaktadır (İnceoğlu, 2004, 2011).

Doob ise tutumu, her insanın içinde hayatını sürdürdüğü toplumda, önemli varsayılan konulara yönelik ortaya koyduğu gizli güç ve güdüsel (motivational) bir karşılık olarak görmektedir (İnceoğlu, 2004, 2011).

Tutuma Sosyo – psikolojik bir bakış açısıyla bakan Krech ve Crutchfield tutumu; “insanın yaşamındaki bir olaya karşı güdüsel, duygusal, algısal ve zihinsel süreçlerinin kalıcı ve sürekli bir örgütlenmesi” olarak tanımlamaktadırlar (İnceoğlu, 2004, 2011).

Muzaffer Sherif ise “tutumların ‘zihinsel’, ‘güdüsel’ ve ‘davranışsal’ sistemler olduğunu, dış dünyamızla ilgili süreklilik niteliğine sahip sayıtlılar olduğunu ve dış dünyanın çalışma biçimi ve bireyler hakkında elde edilen birkaç düzenli istek ve inanç içerdiğini, nelerin doğru, nelerin yanlış ve nelerin kaçınılması gerektiği konusunda bireylere yol gösterdiğini, vurgulamaktadır (İnceoğlu, 2004, 2011).

Sherif; tutumları kendi içinde ayırırken toplumsal tutumların daha büyük bir kategoriye girdiğini ve bu kategori içinde “benlik tutumlarının” diğerlerine kıyasla daha büyük farklılık ve önem taşıdığını savunmaktadır. Sherif’e göre “benlik tutumları” bireyin “ben” (ego) sistemini oluşturan faktör ve ayrıca “benlik” tutumlarının duygusal yönlü olduğunu ve davranış yönlendirmede başarılı olduğunu, bu yüzden de motivasyonu destekleyici bir unsur olduğunu ileri sürmektedir (İnceoğlu, 2004, 2011).

Tutum, kişinin kendisine ve ya etrafındaki nesnelere, toplumsal konulara, ya da karşılaştığı olaya yönelik deneyimine, bilgisine, duygusuna ve motivasyonuna yönelik örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki veya ön eğilim olarak tanımlanmaktadır (İnceoğlu, 2004, 2011).

Kişilerin diğer bireylere, gruplara, nesnelere, davranışlara, düşüncelere, kurumlara veya olaylara karşı genel olarak yaptığı değerlendirmeler tutum olarak tanımlanmaktadır. Tutumlar olumlu ve ya olumsuz şekilde olabilir. Somut bir nesneye veya canlıya yönelik olabileceği gibi, soyut bir kavrama yönelik de olabilir. Tutum nesnelere yönelik değerlendirmeleri içeren tutumlar bireyin tutumunun güçlü ve duygusal boyutunu belirlemesi; hoşlanıp, hoşlanmaması ve

sevip sevmediğine karar vemesine yönelik değerlendirmesini içermektedir (Demirtaş, 2012).

2.2.1. Tutumun Kriterleri

- *Tutumlara doğuştan sahip olunmaz, onlar sonradan kazanılırlar:* Temel olarak, her düşünce yapısına uygun etkinlikler gibi tutum da bir öğrenim süreci içinde gerçekleşmektedir.
- *Tutumlar geçici düşünsel durumlar değildir:* Tutumlar bir kez ortaya çıktıklarında, azlığı yada çokluğu farketmeksizin belirli bir süre daha sürmeye devam ederler. Nedeni ise tutumların kademeli bir şekilde biçimlenmesinden dolayıdır. Bireyin toplumlaşma ve buna bağlı olan öğrenme sürecinde oluşan tutumlar, değişen şartlara, artan veya yönünü değiştiren bilgiye ve deneyime dayanarak pekiştirilebilir yada tamamen değişiklik gösterebilirler.
- *Tutumlar, birey ile nesneler arasındaki ilişkilere tutarlılık, kararlılık ve düzenlilik kazandırır:* Tutumlar öğrenme sürecine bağlı olarak biçimlenip, şekillendikleri için insan – nesne ilişkisiyle birlikte, bireyin çevresini keşfetmesine, yargılamasına ve kullanmasına yönelik ilişkileri de düzenlemektedirler.
- *İnsan – Nesne ilişkisinde, özellikle tutumlar aracılığıyla belirlenen bir etkilenme – güdülenme süreci ortaya çıkmaktadır:* Bir birey herhangi bir nesneyle ilgili tutumunu biçimlendirdiğinde, o nesneyle ilgili durumlara yansız davranamaz ve o nesneye yönelik olumlu yada olumsuz bir tavır sergilerler. Bazı tutumlar ise toplumsal değer yargılarından sorumludurlar. Bu tip tutumlarda taraflı davranışlar, en yoğun biçimde sergilenmektedir.
- *Tutumların oluşması ve biçimlenmesi için birbirleriyle karşılaştırılabilir birçok öğenin bir arada olması zorunludur:* Bir nesneyi olumlu ya da olumsuz bir tavırla yargılama söz konusu varsa; o nesnenin diğer nesnelerle ilişki içerisinde olmasına dikkat edilmelidir. Örneğin; “Y ulusu saldırgandır” genellemesi yapıldığında “Y”

ulusundaki diğer bireylerin veya gruplarında saldırgan olduğu önyargısını ortaya koyan tutumsal bir durum doğar.

- *Tutumların bireysel düzeyde oluşumu ile ilgili ilkeler, genellenerek toplumsal tutumların oluşmasına da uygulanabilir:* Toplumsal bir düzeyde altında adlandırılan nesne, değer, konu, grup yada kurumlara yönelik tutumlar toplumsal tutumlar olarak adlandırılabilir. Örnek vermek gerekirse; Bayrağımız toplumsal değere sahip önemli bir nesnedir. Ayrıca vatanseverliği ve ulusallığı simgelemesinden dolayı da toplumsal düzeldede geçerli bir değer olarak kabullenilebilir (İnceoğlu, 2004, 2011).

2.2.2. Tutum Kavramı

Tutum kavramı genel olarak ele alındığında, bireyin yaşantısındaki ve çevresindeki herhangi bir olaya ya da nesneye yönelik beslenen davranış eğilimleri olarak öne sürülebilecek olumlu ya da olumsuz duygular ve düşünceler bütünü olarak tanımlanabilir (Dağ, 2010).

2.2.3. Tutumu Oluşturan Öğeler

Tutumların üç temel ögesi vardır. Bunlar:

1) *Bilişsel (Zihinsel) Öğesi:*

Zihinsel öğe, düşünmeye dayalı veya bilişsel işleyişin sisteme konulmasıyla ve sınıflandırılmasıyla ilgili bir öğe olup, bireylerin düşüncelerinin işleyiş sürecine bağlantılı bir öğedir. Bireyler, zihinsel (bilişsel) sistemden çevresiyle oluşturduğu ilişkilerinden faydalanmak için yararlanmaktadır.

2) *Duyuşsal (Duygusal) Öğesi:*

Duyuşsal (duyuşsal) öğe çevremizle ilgili bilgilerimizin, duyularımızın ve deneyimlerimizin katagorileştirilmesi ile birlikte bu katagorileştirmenin olumlu ya da olumsuz olaylarla, istenilen veya istenmeyen hedeflerle ilişkilendirilmesinin

sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan duygusal öge, bireylerin değerler sistemi ile de yakından bağlantı kurmaktadır. Bireyler, nesnelerle, durumlarla veya kişilerle iletişime girdiklerinde sahip oldukları veya içinde bulundukları değer sistemleri kendi ilişki biçimlerini oluşturmada büyük etki yaratmaktadır.

3) *Davranışsal Öge:*

Davranışsal öge, bireylerin belirli bir uyarıcı grubuyla bağlantılı tutumlarına yönelik davranış yönelimini aktarmaktadır. Bu davranış yönelimleri konuşmalarımızla ya da diğer hareketlerle gözlemlenebilir. Davranışsal ögeleri iki kısma ayrılmaktadır. Bunlardan biri; duygusal diğeri ise kuralsal (normatif) davranıştır. Duygusal davranışları hoşumuza giden yada gitmeyen bir durumla ilişkilendirme sonucu ortaya çıkarırız. Normatif (kuralsal) davranış ise, doğru davranışların ne olduğu konusuyla ilgili inançlarımıza dayalı bir davranış biçimi olarak tanımlanabilir.

2.2.4. Tutumların İşlev ve Özellikleri

Shavitt ve Nelson (2002)' a göre tutumların birçok işlevi vardır. Bunlar;

a. Bilgilendirme işlevi: Neredeyse tüm toplumlarda birey, bilgilendirme işlevi olarak görülür. Bu nedenle bireyin sahip olduğu tutumlar, bireyin çevresindeki olayları anlamasına ve örgütlemesine yardım ederek, “referans çerçevesini” belirleyip ve sabitleyerek tutarlı bir dünya görüşü elde etmesine yardım ederler.

b. Gereksinimlerin doyurulması işlevi: Tutum, birçok güdüye hizmet etmektedir. Tutumlar hayatı daha kolay hale getirme, bireyin ihtiyaçlarını karşılamasını sağlama, ödülleri artırma ve cezalarını azaltma yolu ile kendilerini göstermektedirler.

c. Kendini ifade etme ve toplumsal etkileşime katkı sağlama işlevi: Belli bir tutuma sahip olmak, bireyler için önemli bir yere sahip olan sosyal gruplarla yakınlık kurmamıza, temel değerlerimizi açığa çıkarmamıza ve bir kimlik duygusu oluşturmamıza olanak tanır. Kimliğimizi; din, dil, ırk, toplumsal normlar, gelenek ve görenekler, insanlarla ilişkiler, siyasi yönelimler ve buna benzeyen diğer konularla ilgili tutumlarımız ortaya çıkarmaktadır.

d. Bir benlik saygısı yapılandırma ve koruma işlevi: Bireylere, gruplara, nesnelere veya olaylara yönelik tutumlarımızın yönünü ve içeriğini belirleyen temel etmenler, tutumlarımızın benlik saygımız üzerindeki etkisini yansıtmaktadır (Demirtaş, 2012).

2.2.5. Tutum ve Davranış

Tutum ile davranış arasında devam eden ilişki uzun yıllardır araştırması yapılan konulardan biridir. Bu konu ile ilgili tutumların davranışların oluşumunda etkili olduğunu ve bu ilişkinin çift yönlü olduğunu anlatan araştırmalar yapılmıştır. Birey herhangi bir objeye yönelik belli bir tutum sergilemektedir ve davranışlarını da sergilediği bu tutuma uygun bir biçimde yönlendirmektedir. Fakat bireyin sergilemiş olduğu davranışı ile tutumu arasında farklılık varsa bireyde zihinsel olarak uyumsuzluklar ortaya çıkar. Bununla birlikte bireyde ortaya çıkan bu uyumsuzluklar bireyi rahatsız eder ve göstermiş olduğu davranışa uygun olacak şekilde tutumunu değiştirmeye karar verebilir (Şahin, 2015).

2.2.6. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum

Öğrencilerin kişilik gelişimlerini ve kendilerini ifade etme biçimlerini öğretmenin sınıf içinde sergilediği tutumlar doğrudan etkileyen faktörlerden biridir. Eğer öğrenciler sosyal bir ortam olan sınıfta demokratik olmayan, baskıcı ya da ilgisiz bir öğretmen tutumuyla karşılaşılırsa, karşılaşmış oldukları tutuma göre davranış üretirler (Dağ, 2010).

Öğretmenlik mesleğinin de her meslek gibi kendine özgü zihinsel, duygusal ve devinışsel davranış nitelikleri vardır. Adayların meslekle ilgili yazılı bilgilere sahip olmaları, zihinsel ve bedensel becerileri kazanmaları ile birlikte, çocukları sevme, öğrenmeyi ve öğretmeyi sevme gibi niteliklere sahip olmaları yanında, bu niteliklerin gerektirdiği özveri ve isteklilik duyguları ve tutumları gibi duyuşsal davranışları da elde etmeleri gerekmektedir. Öğretmenlik mesleğini seçmesi gereken kişiler; insanları ve özellikle de çocukları seven, onların öğrenmelerini, gelişimlerini ve yeni davranışlar kazanmalarını takdir eden, hoşnut olan, sabırlı, dayanıklı, gülümseyebilen, affedebilen, okşayabilen ve ödül vermekten memnun olan insanlar olmalıdır (Sandıkçı, 2011).

Çeliköz ve Çetin (2004), öğretmen adaylarının öğretmen oldukları zaman görevlerini tam olarak yerine getirebilmelerinin, araştırmacı ve yaratıcı düşüncüyü geliştirebilmelerinin, öğrencilerinin dikkatlerini daha kolay çekebilme ve motive etme becerilerinin, sözel ve sözel olmayan mesajlarını uyumlu bir şekilde öğrencilerine aktarabilmelerinin, zamanı etkili bir biçimde kullanabilmelerinin ve her türlü yeniliğe açık olabilmelerinin yolunun mesleklerine yönelik sergiledikleri olumlu tutum çerçevesinde mümkün olabileceğini ifade etmişlerdir.

Ertuğrul'a göre (2006) öğretmen mesleğini sevmezse sevgisini öğrencilerine yansıtamaz bu yüzden mesleğini sevmesi gerekmektedir. Çünkü öğrencileri tarafından seilmeyen ve sevgisini aktaramayan bir öğretmen gerekli olan sevgiden mahrum kalır ve başarısız olur.

Altay'a (2009) göre öğretmenlerin kendilerini geliştirebilmeleri ve bu geliştirmeler sonucunda elde ettikleri deneyimlerinden ve ayrıca ders verme şekline yönelik araştırmalar önemli bir yere sahiptir.

2.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi araştırmasında Atatürk Öğretmen Akademisinde eğitim alan öğretmen adaylarının gelecekteki mesleklerine yönelik tutumları ile akademik başarılarının cinsiyet, okudukları program, öğretmenliği tercih etme nedenleri ve okudukları sınıf açısından farklılıklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada çıkan sonuçlar, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanlarının yüksek çıktığı fakat bu puanlarla akademik başarıları arasından anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır (Özder, Konedralı ve Zeki, 2010).

Yeşil (2011), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üniversitelerinde 2009 – 2010 eğitim öğretim yılında öğrenim gören Türkçe Eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeyi ve cinsiyetlerine, okumakta oldukları bölümden memnun olma durumlarına, anne-babalarının kendine yönelik tutumlarına ve öğretmen olma isteği gibi değişkenlere göre öğrenci tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının genel açıdan olumlu olduğu fakat anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Diğer yandan adayların öğrenim görmekte olduğu sınıf düzeylerine ve ailelerinin gelir düzeyine göre değerlendirildiğinde ise anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Avcıoğlu (2012) yılında KKTC’de yaptığı özel gereksinimi olan çocukların tanılama sürecinde ailelerin rolüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesi araştırmasında özel gereksinime sahip olan çocuk ailelerinin incelemeye gönderilen çocuklarına ve tanılama sürecine dair görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Katılımcılar KKTC’deki yaşayan ve herhangi bir nedenden dolayı çocuğunu inceleme gönderen ailelerden oluşmuştur. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin tanılama sürecine katılımlarına ilişkin bulgular incelendiğinde; aileler çocuklarında bir yetersizlik fark ettikleri zaman; çocuklarını çocuk doktoruna götürdüklerini, çocuk havale geçirdiğinde, geç konuştuğunda ya da gelişiminde akranlarına göre bir gerilik keşfetmelerinden dolayı çocuk doktoruna

kendilerinin göturdüklerini, ailelerin çoğunlukla çocuklarını değerlendirme sürecine hazırlamadıkları, değerlendirme esnasında çocuklarının yeterli performans gösteremediği ve bu durumun öğrencilerin değerlendirme esnasında performanslarını etkilediğini düşündükleri ve bu konuda herhangi bir önlem alınmadığı yönünde bilgilere ulaşılmıştır.

2.3.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Aydın 1995 yılında "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Psikolojik İhtiyaçları ile Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişki"yi incelemiş ve sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin ne olduğunun araştırmayı amaçlamıştır. Elde edilen bulgular ise genel grupta öğretmenlik yapan öğretmenlerin tutumlarının niteliğinin orta düzeyde olduğu ve hiçbir alt grupta da farklılaşmadığı ortaya çıkarılmıştır.

1997 yılında Sürücü ise Öğretmenlik Formasyonu Alan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları araştırmasında, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerindeki cinsiyetleri, öğrenim ve iş durumları, görev almak istedikleri öğretim kademesi gibi değişkenlerin yarattığı etkilerin aranması amaçlamıştır. Elde edilen sonuçlar kız adayların tutumlarının erkek adaylara göre çok daha olumlu olduğu tespit edilmiş, fakat öğretmenlik meslek kursuna katılan lisans veya önlisans mezunu adaylarının tutumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Çapa ve Çil (2000), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada elde ettikleri bulgular öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği yönündedir.

Çeliköz ve Çetin (2004), Anadolu öğretmen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin; bulundukları sınıfa, cinsiyete, liseden sonra öğretmenlik programına devam etme düşüncesine, üniversite sınavında öğretmenlik programlarını tercih etmeyi düşündükleri sıraya, annesinin ve babasının eğitim durumuna, okuldaki başarı durumuna, okulda yatılı olarak kalıp kalmama durumuna, ailesinde

öğretmen bulunup bulunmaması durumuna, kardeş sayısı durumuna, ailesinin aylık gelir durumuna ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerine verdiği önem değişkenlerine göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulguların ise incelenen oniki değişkenlerin tümü ile birlikte öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğunu göstermektedir.

2006 yılında Aslan ve Akyol ise Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi araştırmalarında okul öncesi bölümünde okuyan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile birlikte mesleki benlik saygılarını da çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının devam ettikleri sınıftaki düzeylerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygısından alınan puanlar üzerinde anlamlı farklılıklar yaratmadığı fakat öğretmenliği tercih nedenlerinin her iki ölçekte de saptanan puanlar üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu sonucuna varmışlardır.

2007 yılında Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi, Tutum ve Beklenti Düzeyleri'ni çeşitli değişkenler açısından tespit etme amacıyla yaptığı araştırmasında Ruşen Kesim Ayarcı araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenliğin mesleğine yönelik genel tutumlarının olumlu olduğu fakat öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu bir tutum puanına sahip olmalarına rağmen öğretmenliği cazip bir meslek olarak görmediklerini saptamıştır.

Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını farklı değişkenler açısından incelenen bu araştırma ise 2007 yılında Rabia, Zafer Tanel ve Serap Kaya Şengören tarafından yapılmış ve öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda puanlar arasında, adayların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olmamasından, anabilim dalındaki kız ve erkek öğrencilerin, öğretmenlik mesleğini aynı önemde benimsedikleri yorumu ve dördüncü sınıf öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu tutum sergiledikleri saptanmıştır.

Terzi ve Tezci'nin 2007 yılında yaptıkları araştırmada orta ve ilköğretime aday yetiştiren lisans programlarındaki öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları program, sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve elde edilen sonuçlar kız öğrencilerinin, erkek öğrencilere göre, sosyal ve dil bilim alanlarında okuyan öğrencilerinde fen ve matematik bölümlerinde okuyan öğrencilere göre tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çapri ve Çelikkaleli (2008) Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program Ve Fakültelerine Göre İncelenmesi araştırmalarında; öğretmen adaylarının tutumlarını cinsiyet değişkenine göre incelemeyi amaçlamışlar ve adayların mesleğe yönelik tutumlarında cinsiyet faktörünün önemli bir etkisinin olduğu sonucuna ve kız öğretmen adaylarının erkek adaylara nispeten, öğretmenlik mesleğine daha yatkın oldukları ve kendilerini yeterli olarak değerlendirdikleri sonucuna varmışlardır.

Sağlam (2008)'de yapmış olduğu araştırmanın analizlerinde müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarını, cinsiyet, devam edilen sınıf düzeyine göre incelemeyi amaçlamış ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre seçtikleri öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu ve üst sınıflarda bu olumlu durumun arttığını saptamıştır.

Pehlivan 2008 yılında Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları araştırmasında öğretmen adaylarının sosyo-kültürel özelliklerinin ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, sahip oldukları sosyo-kültürel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği araştırmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar ise öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu, kız öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına oranla öğretmenlik mesleğine yönelik daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Temizkan (2008) tarafından yapılan Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmayla öğrencilerin genel olarak tutumlarına

bakıldığında öğretmenlik mesleğine yönelik ilgi duydukları ve olumlu tutumlar geliştirdikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili olumlu düşüncelere sahip olacakları ve mesleği severek yürütebilecekleri sonucuna varmak mümkündür.

Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu (2009) yılında Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi'nde (APDÜ) hazırladıkları Türk ve Azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını cinsiyet, sınıf ve tercih sırası değişkenleri bakımından incelemişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda; mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyet, sınıf ve tercih sırası değişkenlerinin tutum açısından önemli bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Bulut (2009) Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi araştırmasında, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre, adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının “üniversite” ve “cinsiyet” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermediğini fakat “anabilim dalı” değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada ulaşılan bir diğer önemli bulgu ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “katılıyorum” düzeyinde yani olumlu olmasıdır.

Terzi ve Tezci, 2007 yılında Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi araştırmasında öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin saptanması amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin tutumlarının olumlu, kaygı düzeylerinin düşük olduğu, tutum ile kaygı arasının ise düşük düzeyde olumsuz ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu göstermiştir.

Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma yapan Pehlivan (2010) bu çalışmada, öğretmen adaylarının, öğrenme stillerinin ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu tutumlarının öğrenme stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının ayrıştırmacı ve çözümseyici öğrenme stilini kullanmayı daha çok tercih ettikleri ve öğretmenlik

mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirdikleri saptanmıştır. Öğretmen adaylarının tutum puanı ortalamalarının, kız adaylarının avantajına olduğu sonucu anlamlı bir farklılık gösterirken, öğrenim türlerine ve öğrenme stillerine göre değişmediği sonucuna varılmıştır.

Aksoy'un 2010 yılında yaptığı Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları araştırmasındaki amacı, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelenmektir. Araştırmada elde ettiği bulgular, sınıf öğretmenliği, resim öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksek düzeyde olduğu, fakat psikolojik danışma ve rehberlik bölümü ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu yönündedir.

Dağ (2010), Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara ne ölçüde sahiptirler? sorusuna verilen cevaplar sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ve orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde ise, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında, sonuç kadınların yararına olacak şekilde belirlenmiştir. Sınıf öğretmeni adayların, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mezun olunan lise türüne göre incelendiğinde elde edilen sonuçlara göre, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, mezun olunan lise türü değişkenine yönelik anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşuna göre farklılaşıyor mu sorusuna verilen cevaplardan elde edilen bulgular, araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, anne – baba mesleğinin öğretmenlik olması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, ailelerinin gelir düzeyine göre incelendiğinde elde edilen sonuçlar, sınıf öğretmeni adaylarının,

öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında, ailelerinin aylık gelir düzeyinin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı yönündedir. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna verilen cevaplardan elde edilen bulgular, araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir.

Tekneci (2010), yılında yaptığı araştırmasında Özel eğitim bölümü zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan 1. ve 4. Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırma sonucunda zihin engelliler öğretmenliği adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının; yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, alanda çalışıp çalışmama, mezun olunan lise ile alan türüne ve ailelerinin yaşadıkları yer değişkenlerine göre, farklılaştıkları saptanırken, tercih sırası değişkenine göre, farklılaşmadığı bulunmuştur.

Eş, 2010 yılında sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin incelenmesi araştırmasında sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerine yönelik tutumları ve bu iki durum arasındaki ilişki ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini tercihleriyle ilgili tutumlarında kararsız oldukları, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında ise olumlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır

İlter ve Köksalan'ın, 2011 yılında Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Olan Tutumları çalışmalarında, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet, mezun olunan lise türü, aile gelir durumu ve baba öğrenim durumu değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının mezun oldukları lise türü ile babalarının öğrenim durumunda farklılıklar saptanmazken, cinsiyet ve aile gelir durumu değişkenlerine göre meslek tutumlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Genel olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının olumlu olma düzeyleri, tutum puanlarına göre değerlendirildiğinde oranların çok yüksek olmadığı sonucuna varılmıştır

Bulut (2011)'de yaptığı araştırmasında, müzik öğretmeni adaylarının tutumlarını tespit etmeyi ve üniversite, sınıf, lise türü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgularda müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğunu fakat meslekte başarılı olmak için gereken çalışmalara ve bu mesleğin çalışma saatleri ile günümüzdeki toplumsal statüye yönelik tutumlarda olumsuzluklar olduğunu saptamıştır.

Sandıkçı (2011) yılında sunmuş olduğu Beden eğitimi öğretmeni adayları ile diğer öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik algıları araştırmasında beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü ve diğer bölümlerde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile yeterlik algısı düzeylerini belirlemeyi ve bu tutumların ve yeterlik algılarının öğretmen adaylarının kişisel bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırarak ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmadan çıkan sonuçlarda öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine değişkenine göre; yeterlik algılarının ise algılanan akademik başarı durumu değişkenine göre; beden eğitimi öğretmeni adaylarının yeterlik algılarının da akademik başarı durumu değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir.

Tok (2011)'de yaptığı araştırmasında ilkökul öğretmeni adaylarının eğitim sürecindeki boylamsal değişikliklerinin mesleğe yönelik tutumlarını araştırmıştır. Araştırmadaki sonuçlar öğretmen adaylarının eğitim süreci boyunca tecrübe ettiği değişikliklerin tutumlarını hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Gökçe ve Sezer (2012) de yaptıkları Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları araştırmalarında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ortaya koyarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulgular incelendiğinde, öğretmen adaylarının okudukları bölüm puanları ile ölçekten aldıkları tutum puanları arasında anlamlı bir fark elde edilmiştir. Araştırmadaki bulgulara göre,

öğretmen adaylarının bölümler arasındaki mesleğe yönelik tutumlarında farklılık olduğu söylenebilir.

Açıslı (2012) Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi araştırmasında öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını cinsiyete, sınıf düzeyine ve adayların mezun oldukları lise türü değişkenine göre incelemiştir. Araştırmada elde edilen bulgularda ise öğretmen adaylarının tutumlarının cinsiyet açısından anlamlı bir farklılığa neden olmadığını ve cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını etkilemediği saptanmıştır.

Bektaş ve Nalçacı (2012), Kişisel değerler ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişki adlı araştırmalarında, öğretmen adaylarının kişisel değerlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının hangi boyutta olduğuna karar vermeyi amaçlamışlardır. Elde edilen sonuçlar öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir.

Aydın ve Tekneci (2013)’te sunmuş oldukları “Zihin Engelliler Öğretmenliği Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeyleri” adlı araştırmalarında adayların gelecekteki mesleklerine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya katılan zihinsel engelliler öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları sınıf düzeyine göre farklılaştığı ve dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Süral, 2013 yılında ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin öğretme stilleri, sınıf yönetimi yaklaşımları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada öğretmenlerde keşfedilen baskın öğretme stillerinin, sahip olmaları gereken mesleki özelliklerin sınıf yönetimi yaklaşımıyla ve bunun yanında mesleğine yönelik tutumları arasında nasıl bir ilişkinin olduğu belirlenmeye çalışmıştır. Araştırmada elde ettiği sonuçlar ise; cinsiyet değişkeninin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu sadece sevgi boyutunda etkilediği bayan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini daha çok sevdiği

ve branş değişkenin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum değişkeniyle de arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Dinçer tarafından 2013 yılında yapılan İlköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutum, algı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi araştırmasında Matematik Öğretmenliği Bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik mesleki tutum, algı ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki ve bu değerlendirmelerin bağlı olduğu faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada çıkan sonuçlara göre, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü'nde dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve algıları arasında olumlu yönde, anlamlı bir ilişki; öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve umutsuzluk düzeyleri arasında olumsuz yönde, anlamlı bir ilişki; öğretmenlik mesleğine yönelik algı ve umutsuzluk düzeyleri arasında ise olumsuz yönde, anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

2013 yılında Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yabancılaşma seviyeleri arasındaki ilişki ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları adlı araştırmadaki amaç eğitim fakültesi öğrencilerinin yabancılaşmaya ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunu inceleyen Çağlar öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğunu bulmuştur.

Akbabanın 2013 yılında yaptığı Tarih öğretmenliği adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve eğitim materyallerini kullanma hakkındaki teknolojileri ve öz - yeterlikleri adlı araştırmasında tarih öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretim materyallerinin kullanımı için sahip oldukları teknoloji ve öz – yeterlilik algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda ise tarih öğretmeni adaylarının hem mesleğe yönelik tutumlarının hemde materyal kullanmak için gereken teknoloji bilgisi ile öz – yeterlik algılarının olumlu olduğunu ve anlamlı bir farklılık gösterdiğini saptamıştır.

Altunkeser 2014 yılında Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarını araştırdığı Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Yordanması araştırmasında tutumları cinsiyete, anne ve babanın eğitim durumuna, adayların mezun oldukları liseye, akademik ortalamalarına ve ÖSYS giriş puanı değişkenlerine göre incelemeyi hedeflemiştir. Araştırmada elde ettiği bulgular; cinsiyet, baba öğrenim durumunun, anne öğrenim durumuna göre farklılık gösterdiğini fakat mezun oldukları liseye göre farklılık göstermediği yönündedir.

Ayık ve Ataş (2014), yaptıkları Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki araştırmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının öğretme motivasyonu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında olumlu yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır.

Durmuş, Aydemir ve Karalı'nın 2015 yılında yaptıkları "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi" araştırmalarında sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu ve aile gelir düzeyi değişkenleri ile ilişkisinin incelenmesini amaçlamışlardır. Veriler incelendiğinde ise sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu bulunmuştur.

2015 yılında Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Güvenleri Ve Mesleki Tutumlarının İncelenmesi' ni hazırlayan Mine Koyuncu Şahin okul öncesi öğretmenlerinin öz güven ve mesleki tutum düzeylerini belirleyip aralarındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara ise okul öncesi öğretmenlerinin öz güvenleri ile mesleki tutumları arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır.

Eroğlu ve Ünlü (2015), Öz - yetkinlik: Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi adlı araştırmalarında; beden eğitimi öğretmen adaylarının öz – yeterlik seviyelerini ve beden eğitimi öğretmenliğine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamışlardır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ise öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine yönelik anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna varılmıştır.

Parylo, Süngü ve Ilgan (2015), yaptıkları bir araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen sonuçlar adayların mesleğe yönelik olumlu tavır üstlendiklerini göstermektedir.

2.3.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Maliki (2013), yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemiştir. Elde edilen sonuçların geneline bakıldığında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutum sergiledikleri görülmektedir. Cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde ise kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Bir başka sonuç ise; öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarını artırabilmek için maaşlarının yükseltilmesi gerektiğidir.

Mizoramda eğitim veren ortaokul öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları adlı bu araştırmada ise; orta okul öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını cinsiyet, öğretme deneyimlerinin boyutu ve yaş değişkenlerine göre incelemek amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının tutumlarının nötr (etkisiz) olduğunu göstermiştir (Malsawmi ve Renthlei, 2015).

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi konularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Nicel ve nitel kısımlardan oluşan “Zihin Engelliler Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” başlıklı karma araştırma; öğretmen adaylarının tutumlarının belirlendiği tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmanın ilk aşamasında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmış ve öğrencilerin tutumlarını belirlemek için uygulanan kısım araştırmanın nicel boyutunu oluşturmuştur. Bu çalışmadaki karma araştırmanın öğretim elemanlarına uygulanan görüşme yöntemi ve bu görüşmede kullanılan yarı yapılandırılmış sorular araştırmanın nitel kısmını oluşturmaktadır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Yakın Doğu Üniversitesi Zihinsel Engelliler Öğretmenliğinde eğitim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışmada sadece Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, 2014-2015 öğretim yılında bu bölümde eğitim alan toplam 110 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada sayının azlığı nedeniyle evrenin tümüne ulaşılmaya çalışılmış ve örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Veri toplama çalışmasında 110 öğretmen adayının 87’sinden geri dönüt alınmıştır. Dolayısıyla çalışmaya 53 erkek öğretmen aday ve 34 bayan öğretmen aday katılmıştır. Öğretmen adaylarının yaşları 15 ile 25 yaş üzeri arasında değişmektedir. Aşağıda başlıklar altında öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler sayı ve yüzdeler halinde verilmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan Öğretmen Adaylarının Kişisel Bilgilerine Yönelik Bulgular

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine ilişkin dağılımları Tablo 1’de incelenmiştir.

Tablo1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Dağılımları

	N	%
Kadın	34	39.1
Erkek	53	60.9
Toplam	87	100.0

Öğretmen adaylarının % 39. 1 nin (34) kadın ve % 60. 9 (53) unun erkek olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda erkek adayların kadın adaylardan daha fazla olduğu sonucuna varılmaktadır.

Çalışma grubuna dahil edilen öğretmen adaylarının yaşlarına ilişkin dağılımları Tablo 2’de incelenmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Yaşa Göre Dağılımları

	N	%
15 ve 20 yaş arası	23	26.4
20 ve 25 yaş arası	64	73.6
Toplam	87	100.0

Tablo 2’de de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %26.4’ünün (23) 15 ile 20, % 73.6’sının (61) 20 ile 25 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre 20 ve 25 yaş aralığında bulunan öğretmen adaylarının % 73.6 (61) olduğu görülmektedir.

Çalışma gurubuna dahil edilen öğretmen adaylarının mezun oldukları okula ilişkin dağılımları tablo 3'te incelenmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

	N	%
Anadolu Öğretmen Lisesi	4	4.6
İmam Hatip Lisesi	2	2.3
Ticaret Meslek Lisesi	3	3.4
Teknik Lisesi	9	10.3
Anadolu Lisesi	14	16.1
Genel Lise	38	43.7
Diğer	17	19.5
Toplam	87	100.0

Mezun olunan okul türüne bakıldığında öğretmen adaylarının % 4.6 (4 kişi)'sının Anadolu Öğretmen Lisesinden, % 2.3 (2 kişi)'ünün İmam Hatip Lisesinden, % 3.4 (3 kişi)'ünün Ticaret Meslek Lisesinden, % 10.3 (9 kişi)'ünün Teknik Lisesinden, % 16.1 (14 kişi)'inin Anadolu Lisesinden ve %43.7 (38 kişi)'sinin Genel Liseden mezun olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alan Türüne Göre Dağılımları

	N	%
Sayısal	14	16.1
Sözel	38	43.7
Eşit Ağırlık	29	33.3
Yabancı Dil	6	6.9
Toplam	87	100.0

Tablo 4’te öğretmen adaylarının mezun oldukları alan türüne göre dağılımları görülmektedir. Öğretmen adayların % 16.1 (14)’ünün sayısal, % 43.7 (38)’sinin sözel, %33.3 (29)’ünün eşit ağırlıklı alandan ve % 6.9 (6)’unun yabancı dil alanından mezun olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Sınıf Türlerine Göre Dağılımları

	N	%
1. Sınıf	70	80.5
2. Sınıf	17	19.5
Toplam	87	100.0

Tablo 5’te öğretmen adaylarının sınıf türlerine göre dağılımları verilmiştir. Öğretmen adaylarının % 80.5 (70)’nin 1. Sınıf ve % 19.5 (17)’inin 2. Sınıf olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Kazandıkları Programın Tercih Sırasına Göre Dağılımları

	N	%
İlk beş tercih sırasında	73	83.9
Altı ve daha üst sırada	14	16.1
Toplam	87	100.0

Öğretmen adaylarının % 83. 9 (73)'u zihinsel engelliler öğretmenliği bölümünü ilk beş tercih sırasında, % 16. 1 (14)'i ise 6 ve üstü sırada tercih etmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Alanda Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

	N	%
Evet	19	21.8
Hayır	68	78.2
Toplam	87	100.0

Tablo 7 de öğretmen adaylarının alanda çalışıp çalışmama durumları verilmiştir. Öğretmen adaylarının, % 21.8 (19)'i daha önce alanda çalıştığını, %78.2 (68)'si ise alanda çalışmadığını belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Kişisel Bilgi Formu ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Katılımcılara ait demografik bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formundan elde edilen veriler;

- * Cinsiyet, (bayan, erkek)
- * Yaş, (15-20,20-25 vb.)
- * Mezun olduğu okul türü, (Anadolu Öğretmen Lisesi, Teknik Lise, Genel Lise vb.)
- * Liseden mezun oldukları alan türü, (sayısal, sözel, eşit ağırlık, yabancı dil)
- * Okumakta olduğu sınıf, (1. sınıf, 2. sınıf)
- * Okuduğu bölüm tercih sırası, (ilk beş tercih arasında, altıncı ve üstü tercih)
- * Alan tecrübesi, (var, yok) bilgilerine yer verilmiştir.

3.3.2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacı ile Çetin (2006) tarafından geliştirilen ÖMTÖ kullanılmıştır. Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ölçeğin toplamı için .95, sevgi boyutu için .95, değer boyutu için .81, uyum boyutu için .76'dır. Ölçeğin geçerliği ise, Aşkar ve Erden (1968) tarafından geliştirilen ölçek kullanılarak test edilmiş ve elde edilen korelasyon katsayıları, toplam için $r=.85$, sevgi boyutu için $r=.97$, değer boyutu için $r=.57$ ve uyum boyutu için $r=.74$ olarak bulunmuştur. Beşli likert tipi olan ölçekte 15'i olumsuz 20'si olumlu 35 madde bulunmaktadır. Ölçek, olumlu cümleler "kesinlikle katılıyorum" seçeneğinden "kesinlikle katılmam" seçeneğine doğru "5, 4, 3, 2, 1" şeklinde puanlanırken, olumsuz cümleler de bunun tam tersi bir yol izlenerek "kesinlikle katılıyorum" seçeneğinden "kesinlikle katılmam" seçeneğine doğru "1, 2, 3, 4, 5" şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 35, en yüksek puan 175 olup, 92-119 puan aralığının üstü olumlu, altı olumsuz, 92-119 aralığı ise nötr tutum olarak değerlendirilmektedir. Sevgi, değer ve uyum olmak üzere üç boyuttan oluşan ölçek hem toplam puan hem de üç alt boyut için ayrı puan vermektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 2013 – 2014 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde 1 haftalık zaman diliminde öğrencilerin okullarında toplanmıştır. Okullardaki çalışmalar tüm öğrencilere aynı zaman diliminde başlatılıp, sonlandırılmıştır. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu soruları öğrencilere sınıflarında gruplar halinde verilmiştir. Veriler toplanırken izlenen yol şekildedir:

1. Öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmıştır.
2. Tüm öğrencilere anketler aynı anda dağıtılarak, kendilerine uygun olan tek bir seçeneği işaretlemeleri gerektiği söylenmiştir.
3. Tüm sınıfa anketlerini tamamlamaları için 5 dakikalık bir süre verilmiştir.
4. Öğrenciler anketlerini yanıtlamayı bitirdikten sonra anketler toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

“Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”nden elde edilen veriler SPSS 13 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulguların yorumlanmasında anlamlılık düzeyi için .05 benimsenmiştir. Gruplar arasında farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için t testi, kruskal wallis ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve tutumlarının çeşitlik değişkenlere yönelik anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

4.1. Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 8’de öğretmen adaylarının öğretmenlik meseleğine yönelik tutumlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

**Tablo 8: Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde
“Katılmıyorum” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları**

İfadeler	f	%	$\bar{X}$	SS
3. Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor.	33	37.9	1.91	1.06
5. Öğretmenliğin bence hiçbir cazip yanı yoktur.	26	29.9	2.16	1.27
10. Öğretmenliğin kişiliğime uygun bir meslek olduğunu düşünmüyorum.	23	26.4	2.43	1.34
13. Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum.	25	28.7	2.00	1.21
16. Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı zannetmiyorum.	21	24.1	2.58	1.37
18. Öğretmenlik mesleğinin beni ne maddi nede manevi açıdan tatmin edeceğini zannetmiyorum.	24	27.6	2.48	1.39
20. Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için öğretmenlik benim için yapacağım mesleklerin en sonuncusudur.	21	24.1	2.06	1.24
23. Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim.	21	24.1	2.12	1.29
24. Öğretmen olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum.	17	19.5	2.10	1.34

26. Daha iyi bir meslek bulursam bir an bile öğretmenlik yapacağımı zannetmiyorum.	19	21.8	2.19	1.38
29. Öğretmenlik gibi çileli bir mesleğe başlamaktan çekiniyorum.	24	27.6	2.36	1.39
32. Öğretmenlik mesleği bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir.	24	27.6	2.32	1.29
34. Sürekli bir sınıfta hapsolmak beni sinirlendirir.	22	25.3	2.25	1.34

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik genel tutumlarının “kararsızım” ($\bar{X} = 3.32$, $SS=,318$) aralığında olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ölçeğinde “Katılmıyorum” (1.80 – 2.59) aralığına denk gelen toplam 13 madde olduğu belirlenmiştir. Bu maddeler, aşağıdaki paragraflarda yorumlanmıştır. “Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor” ifadesinde öğretmen adayları nın tutum ortalaması ($\bar{X} = 1.91$, $SS = 1.06$) olarak belirlenmiştir. Çıkan sonuçtan öğretmen adaylarının meslekleri ile ilgili faaliyetleri yapmaktan zevk aldıkları ve olumlu tutum içerisinde oldukları yorumu yapılabilir. “Öğretmenliğin bence hiçbir cazip yanı yoktur” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamasının ($\bar{X} = 2.16$, $SS = 1.27$) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini cazip bulduğu ve tutumlarının olumlu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir. “Öğretmenliğin kişiliğime uygun bir meslek olduğunu düşünmüyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalaması ($\bar{X} = 2.43$, $SS = 1.34$) şeklindedir. Öğretmen adayları bu mesleğin kişiliklerine uygun bir meslek olduğunu düşündüğü sonucuna varılmıştır. “Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.00$, $SS = 1.21$)’ dir.

Ortalama değerinin “katılmıyorum” aralığına denk gelmesinden dolayı öğretmen adaylarının meslek olarak öğretmenliği sevdiği yorumu yapılabilir. “Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı zannetmiyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.58$, $SS = 1.37$)’dir. Çıkan sonuç doğrultusunda öğretmen adaylarının bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağı şeklinde yorumlanabilir. “Öğretmenlik mesleğinin

beni ne maddi nede manevi açıdan tatmin edeceğini zannetmiyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.48$, $SS = 1.39$)’dur. Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin onları maddi ve manevi açıdan tatmin edeceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. “Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için öğretmenlik benim için yapacağım mesleklerin en sonuncusudur” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.06$, $SS = 1.24$)’tür. Öğretmen adayları derslerden ve öğretmenlerden bıkmadıklarını, öğretmenliğin onlar için önemli olduğunu belirtmişlerdir. “Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.12$, $SS = 1.29$)’dur. Öğretmen adaylarının bu mesleği isteyerek seçtikleri yorumu yapılabilir. “Öğretmen olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.10$, $SS = 1.34$)’tür. Öğretmen adaylarının öğretmenlik yapacaklarını düşündükleri zaman mutlu oldukları sonucuna varılmıştır.

“Daha iyi bir meslek bulursam bir an bile öğretmenlik yapacağımı zannetmiyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamalarının ($\bar{X} = 2.19$, $SS = 1.38$) olduğu görülmektedir. Çıkan sonuçtan öğretmen adaylarının başka bir meslek arayışı içerisinde olmadıkları yorumu yapılabilir. “Öğretmenlik gibi çileli bir mesleğe başlamaktan çekiniyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.36$, $SS = 1.39$)’dur. Öğretmen adaylarının gelecekte yapacakları mesleklerini çileli bulmadıkları ve bu mesleği yapmaktan çekinmedikleri sonucuna varılmıştır.

“Öğretmenlik mesleği bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamalarının ($\bar{X} = 2.32$, $SS = 1.29$) olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini yıpranmış bir meslek olarak görmedikleri yorumu yapılabilir. “Sürekli bir sınıfta hapsolmak beni sinirlendirir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 2.25$, $SS = 1.34$) olduğu belirlenmiştir. Sürekli bir sınıfta hapsolmanın öğretmen adaylarını sinirlendirmediği belirlenmiştir.

Tablo 9: Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde “Kararsızım” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları

İfadeler	f	%	$\bar{X}$	SS
7. Bu mesleğin bana çok şey kazandıracağını düşünmüyorum.	8	9.2	2.81	1.52
31. Sürekli kendini yenileme düşüncesi bu mesleği yapma konusunda beni düşündürüyor.	26	29.9	2.16	1.27

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ölçeğinde “Kararsızım” (2.60 – 3.39) aralığına denk gelen toplam 2 madde olduğu belirlenmiştir. Bu maddeler, aşağıdaki paragraflarda yorumlanmıştır. “Bu mesleğin bana çok şey kazandıracağını düşünmüyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 2.81$, $SS = 1.52$) olduğu belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin kendilerine çok şey kazandıracağına dair tutumlarının kesin olmadığı yönündedir. “Sürekli kendini yenileme düşüncesi bu mesleği yapma konusunda beni düşündürüyor” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 2.16$, $SS = 1.27$)’ dir. Öğretmenlik mesleği ile ilgili sürekli kendini yenileme düşüncesi öğretmenlerin kafasını karıştırmakta ve “kararsız” olmalarına neden olmaktadır.

Tablo 10: Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde “Katılıyorum” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları

İfadeler	f	%	$\bar{X}$	SS
1. Benim için en ideal meslek öğretmenliktir.	33	37.9	4.06	1.03
2. Bir ömür boyu öğretmenlik yapabilirim.	27	31.0	3.72	1.24
4. Öğretmenlik benim için bir tutkudur.	29	33.3	3.64	1.20
8. Öğretmenlikten alacağım manevi doyumu hiçbir şeye değişmem.	24	24.0	3.81	1.14
9. Bu mesleği yapmaktan kimse	34	39.1	3.71	1.20

beni alıkoyamaz.				
11. Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim.	25	28.7	4.17	1.10
12. Öğretmenlikten alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.	32	36.8	3.91	1.10
14. İnsanlara bir şeyler öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim.	35	40.2	4.13	.864
15. Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine öğretmenlik mesleğini seçerim.	27	31.0	3.73	1.22
17. İleride bu meslekte başarılı olabilmek için çok çalışıyorum.	33	37.9	3.95	1.06
19. Öğretmenlik mesleğini layıkıyla yapacağıma inanıyorum.	34	39.1	4.14	.946
21. Öğretmenlik bilginin yanı sıra yetenek gerektiren bir meslektir.	34	39.1	4.14	.958
22. Öğretmenlik paylaşımın en yoğun yaşandığı bir meslektir.	33	37.9	4.17	.930
25. Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum.	35	40.2	4.06	.997

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ölçeğinde “Katılıyorum” (3.40 – 4.19) aralığına denk gelen toplam 14 madde olduğu belirlenmiştir. Bu maddeler, aşağıdaki paragraflarda yorumlanmıştır. “Benim için en ideal meslek öğretmenliktir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.06$, $SS = 1.03$) olduğu belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin kendileri için en ideal meslek olduğuna inanmakta olduklarını göstermektedir.

“Bir ömür boyu öğretmenlik yapabilirim” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 3.72$, $SS = 1.24$) olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adayları büyük bir çoğunluğunun öğretmenlik mesleğini bir ömür boyu yapabileceklerine inanmaktadır.

“Öğretmenlik benim için bir tutkudur” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 3.64$, $SS = 1.20$)’ dir. Bu sonuçtan yola çıkılarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tutkuyla icra edecekleri varsayımına ulaşılabilir. “Öğretmenlikten alacağım manevi doyumu hiçbir şeye değişmem” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 3.81$, $SS = 1.14$)’ tür. Öğretmenler öğretmenlik mesleğinin manevi doyumunun diğer mesleklerden daha yüksek olduğuna inanmaktadırlar.

“Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoyamaz” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 3.71$, $SS = 1.20$)’ dir. Öğretmenler mesleği icra ederken hiçkimsenin kendilerine engel olamayacağını belirtmektedirler. “Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.17$, $SS = 1.10$) olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının bu mesleği seçtikleri için pişman olmayacakları yorumu yapılabilir.

“Öğretmenlikten alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 3.91$, $SS = 1.10$) olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlik mesleğinin ne kadar zor olursa olsun öğretmenler alacakları hazzın mesleğe devam etmeleri için yeterli olacağına ve kolaylık sağlayacağına inandıklarını belirtmektedirler.

“İnsanlara bir şeyler öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.13$, $SS = .864$) olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları bir şeyler öğretirken mutlu olduklarını ve mesleği seçme nedenlerinin ise bu mutluluğu devam ettirmek istedikleri sonucuna ulaşılabilir. “Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine öğretmenlik mesleğini seçerim” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 3.73$, $SS = 1.22$)’ dir.

Öğretmen adayları yeni bir meslek için yine öğretmenlik mesleğini seçeceklerinden emin olduklarını belirtmektedirler. “İleride bu meslekte başarılı olabilmek için çok çalışıyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 3.95$, $SS = 1.06$)’ dır. Öğretmen adayları ileride kendi öğrencileri için daha fazla yarar sağlamanın ve başarılı olmalarını için destek

vermelerinin yolunun ilk önce kendi başarılarıyla mümkün olacağına inandıkları için çok çalıştıklarını belirtmektedir.

“Öğretmenlik mesleğini layıkıyla yapacağıma inanıyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 4.14$, $SS = .946$)’ dır. Öğretmen adaylarının kendilerine güvenlerinin tam olduğu ve bu mesleği en doğru şekilde yapacakları sonucuna ulaşmak mümkündür. “Öğretmenlik bilginin yanısıra yetenek gerektiren bir meslektir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.14$, $SS = .958$) olduğu ortaya çıkmıştır. Bilgi ile birlikte yeteneğin de öğretmenlik mesleğini icra etmek için gerekli olduğunu düşünen öğretmen adayları “katılıyorum” seçeneğini seçmişlerdir.

“Öğretmenlik paylaşımın en yoğun yaşandığı bir meslektir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.17$, $SS = .930$) olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları paylaşımın en yoğun olarak öğretmenlik mesleğini icra ederken ortaya çıktığını belirtmektedirler. “Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.06$, $SS = .997$) olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin değerini yeni şeyler öğrenirken daha fazla anladıkları sonucunu çıkartabiliriz.

Tablo 11: Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinde “Kesinlikle katılıyorum” Aralığına Denk Gelen Madde Dağılımları

İfadeler	f	%	$\bar{X}$	SS
6. Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum.	48	55.2	4.34	.786
27. Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir.	51	58.6	4.42	1.24
28. Öğretmenlik onurlu bir meslektir.	55	63.2	4.44	.899
30. Öğretmenlik mesleği hasta toplumları kurtaracak bir ilaç gibidir.	43	49.4	4.26	.895
33. Öğretmenlik vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında gelmektedir.	50	57.5	4.43	.773
35. Öğretmenlik çok sabır isteyen bir meslektir.	61	70.1	4.64	.590

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ölçeğinde “Kesinlikle katılıyorum” (4.20 – 5.00) aralığına denk gelen toplam 6 madde olduğu belirlenmiştir. Bu maddeler, aşağıdaki paragraflarda yorumlanmıştır.

“Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.34$, $SS = .786$) olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler tecrübenin öğretmenlik mesleğine bağlanmalarında yardımcı olacağına inanmaktadırlar.

“Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.42$, $SS = 1.24$) olduğu ortaya çıkmıştır. Özverinin öğretmenlik mesleğinde önemli bir yeri olduğuna öğretmen adaylarını “kesinlikle katılıyorum” yanıtını vermişlerdir.

“Öğretmenlik onurlu bir meslektir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 4.44$, $SS = .899$)’ dur. Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin onurlu bir meslek olduğuna dair inançlarını “kesinlikle katılıyorum” yanıtı ile cevap vermişlerdir.

“Öğretmenlik mesleği hasta toplumları kurtaracak bir ilaç gibidir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalamaları ($\bar{X} = 4.26$, $SS = .895$)’ tir. Öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğinin gelecek nesillerin daha iyi yetiştirilmesinde önemli bir rol oynadığı görüşündedirler.

“Öğretmenlik vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında gelmektedir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.43$, $SS = .773$) olduğu ortaya çıkmıştır. Çıkan sonuçlar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin vicdani boyutunun diğer mesleklerin başında geldiğine dair tutumlarının çok yüksek olduğunu göstermektedir.

“Öğretmenlik çok sabır isteyen bir meslektir” ifadesinde öğretmen adaylarının tutum ortalama değerinin ($\bar{X} = 4.64$, $SS = .590$) olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları mesleğin çok sabır isteyen bir meslek olduğuna gönülden inandıklarını belirtmektedirler.

4.2 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 12: Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
Erkek	53	3.32	.329	85	-,059	.953	p > 0.05 fark anlamsız
Kadın	34	3.33	.306				

Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi analizi sonuçları tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12’de yer alan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre tutum puanları incelendiğinde, erkek öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.32$, $ss = .329$), kadın öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.33$, ss

= .306)'dır. Yapılan t testi analizinde cinsiyetin tutumları anlamlı bir şekilde etkilemediği belirlenmiştir ($p>.05$). Çapa ve Çil (2000), yaptıkları araştırmada kız ve erkek öğrencilerinin tutum puanlarının arasında anlamlı bir fark olmadığını saptamışlardır.

4.3 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Yaşlarına Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 13: Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Yaşa Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları

Yaş	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
15 ve 20 yaş arası	23	3.28	.297	82	.451	.650	$p > 0.05$ fark anlamsız
20 ve 25 yaş arası	64	3.32	.292				

Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi analizi sonuçları tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13'de yer alan öğretmen adaylarının yaşlarına göre tutum puanları incelendiğinde, 15 ve 20 yaş arasındaki öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.28$, $ss = .297$), 20 ve 25 arasındaki öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması ise ($\bar{X} = 3.32$, $ss = .292$)'dir. Yapılan t testi analizinde yaşın tutumları anlamlı bir şekilde etkilemediği belirlenmiştir ($p>.05$). Fakat Tekneci (2010), yaptığı araştırmasında öğretmen adaylarının tutum puanlarının yaşlarına göre anlamlı bir şekilde etkilediğini bulmuştur.

4.4 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olduğu Okul Türüne İlişkin Bulgular

Tablo 14: Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mezun Olduğu Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p
Tutum	Anadolu Öğretmen Lisesi	4	40.75	6	8.555	.200
	İmam Hatip Lisesi	2	36.00			
	Ticaret Meslek Lisesi	3	79.67			
	Teknik Lise	9	52.89			
	Anadolu Lisesi	14	40.50			
	Genel Lise	38	43.74			
	Diğer	17	38.18			

Tablo 14’te görüldüğü üzere, zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları puanlarının mezun olunan okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2 = 8.555$; $p > .05$). Tanel, Şengören ve Tanel (2007) Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi araştırmalarında mezun oldukları lisenin öğretmenlerin tutumlarında farklı bir anlamlılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır.

4.5 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alanlara Göre Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 15: Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alanlara Göre Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS
Sayısal	14	3.38	.304
Sözel	38	3.36	.366
Eşit Ağırlık	29	3.27	.287
Yabancı Dil	6	3.26	.087
Toplam	87	3.32	.318

Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi (ANOVA) testi analizi sonuçları tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının mezun oldukları alana göre öğretmen adaylarının tutuma puanlarının ortalaması; Sayısal ($\bar{X} = 3.38$, ss= .304), Sözel ($\bar{X} = 3.36$, ss= .336), Eşit Ağırlık ($\bar{X} = 3.27$, ss= .287), Yabancı Dil ($\bar{X} = 3.26$, ss= .087) şeklindedir.

Tablo 16: Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Alanlara Göre Tutum Puanlarının ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
	Gruplar Arası	.212		0.71			
Tutum	Gruplar İçi	8.525	3	.103	.689	.561	P>0.05 fark anlamsız
	Toplam	8.738					

Tablo 16’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının mezun oldukları alana göre öğretmen adaylarının tutuma yönelik puanlarının ortalamalarının farkının anlamsız olduğu görülmektedir. Fakat Tekneci (2010), Zihin Engelliler Öğretmenliği 1. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması araştırmasında öğretmen adaylarının mezun oldukları alanların tutumlarına yönelik anlamlı bir farklılığı olduğu sonucuna varmıştır.

4.6 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Okudukları Sınıf Türüne Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 17: Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Okudukları Sınıf Türüne Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
1. sınıf	70	3.30	.318	85	1.774	.088	p > 0.05 fark anlamsız
2. sınıf	17	3.44	.301				

Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi analizi sonuçları tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17’da yer alan öğretmen adaylarının sınıf türüne göre tutum puanları incelendiğinde, 1. sınıf öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.30$, ss = .318), 2. sınıf öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.44$, ss = .301)’dir. Yapılan t testi analizinde okudukları sınıfların tutumlarını anlamlı bir şekilde etkilemediği belirlenmiştir (p>.05). Bulut (2011), yaptığı çalışmada okudukları sınıf türü değişkeninin öğretmen adaylarının tutumlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığını saptamıştır.

4.7 Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Tercih Sıralarına Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 18: Zihin Engelliler Öğretmenliğinde Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Tercih Sıralarına Göre Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırma Sonuçları

Tercih	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
İlk Beş Tercih Arasında	73	3.33	.324	85	.625	.539	p > 0.05 fark anlamsız
Altı ve Daha Üst Sırada	14	3.28	.293				

Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi analizi sonuçları tablo 18’de verilmiştir.

Tabloya 18’ye göre öğretmen adaylarının tercihlerine göre tutum puanları incelendiğinde, öğretmenliği ilk beş tercihlerinin arasına alan öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.33$, ss = .324), altı ve üst sırada seçen adayların tutumlarının ortalaması ise ($\bar{X} = 3.28$, ss = .293)’tür. Yapılan t testi analizinde tercihlerinin tutumlarını anlamlı bir şekilde etkilemediği belirlenmiştir (p>.05).

Araştırmaya katılan altı öğretim görevlisine yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Öğretim görevlilerinin konuya ilişkin görüşlerinin özetleri aşağıda verilmiştir.

Öğretim görevlilerine öğretmenlik mesleğinde tutumun önemi sorulmuştur. Araştırmaya katılan 6 öğretim görevlisi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun olumlu olmasının çok önemli olduğunu belirtmiştir. Konuya ilişkin öğretim görevlilerinin görüşlerinin bazıları şöyledir:

.....“Öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir tutum içerisinde bulunmak, iş ortamında önümüze çıkabilecek zorluklarla daha kolay baş edebilmemizi sağlamakla beraber, işimizi daha kolay sevmemize zevkle yapmamıza yardımcı

olmaktadır. Aynı zamanda gerek iş arkadaşlarımız ile daha uyumlu bir iş ortamı yakalamamıza, gerekse öğrencilerimizle daha iyi bir iletişim içerisinde olmamızı sağlamaktadır.”

.....“Öğretmenin yanıtı: Öğretmenlik mesleğinde tutum çok önemlidir. Öğretmenlik mesleği gelecek nesilleri yetiştirme görevinde olduğu için başlı başına özveri ve sorumluluk isteyen bir meslek grubudur. Kişi kendisini gelişen dünyaya paralel olarak sürekli geliştirmekle yükümlüdür. Kişisel özelliklerine de bağlı olarak belirli ve sürekli bir tutum ile kararlı bir şekilde hareket ederek başarıya ulaşabilmektedir.”

Öğretim görevlilerine zihinsel engelliler öğretmenliği öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının kararsız olma sebebini nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur. 3 öğretim elemanı öğretmen adaylarının mesleğe yönelik kararsız tutum içerisinde olma sebebini iş kadrosunda atanma ile ilgili belirsizliklerden kaynaklı olabileceğini 3 öğretmen ise üniversite seçme sınav sisteminden kaynaklı olduğunu öğretmen adaylarının çoğu zaman istedikleri bölümlerde okumaktan ziyade gelecekte iş bulabilecekleri meslekleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

.... “Zihinsel Engelliler Öğretmenliği, Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarının kararsız olma sebebini; alanla ilgili yetersiz bilgiye sahip olmaları ile ilişki olabileceğini düşünüyorum. Mezun olduktan sonra bu alandaki iş olanakları neler, hangi kurumlarda çalışabilecekleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları için öğretmen adaylarına kariyer günleri düzenleyerek bilgiler verilebilir. Dökümanlar hazırlanarak tüm öğretmen adaylarına iş olanakları ve alan hakkında yazılı belgeler dağıtılmalıdır.”

.... “Ülkedeki üniversite seçme sınav sisteminden kaynaklı olarak, öğrenciler çoğu zaman istedikleri bölümlerde okumaktan ziyade gelecekte iş bulabilecekleri meslekleri okumaya çalışmaktadırlar. Buna bağlı olarakta hiç iç içe olmadıkları meslek gruplarını tercih edebilmektedirler. Özellikle özel eğitim öğretmenlik meslek grupları içerisinde özverinin ve empatinin en fazla kullanılması gereken bir alanıdır. İletişim becerileri zayıf olan kişiler gelecekte

öğrencileriyle de iletişimleri de zayıf olacağından etkili bir öğrenme ortamı oluşmayacaktır.”

Öğretim görevlilerine zihinsel engelliler öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirmek için neler yapılabileceği sorulmuştur. Altı öğretim görevlisi de öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirmek için öğrenciler ile uygulama yapılabilecek ortamlarda çalışma imkanı sağlanması gerektiğini dile getirmişlerdir.

....“ Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirmek için mezun olmadan önce bire bir öğrenciler ile uygulama yapabileceği ortamlarda çalışma imkanı sağlanmalıdır. Bu sayede öğretmen adayları yaptığı uygulamalar sayesinde kazanmış olduğu tecrübelerden dolayı kendine olan güveni gelişir ve başaramayacağını düşündüğü olumsuz tutumlarından da kurtulmuş olacaktır.

....“ Gözlem ve stajlara en erken zamanda başlanmalı ve tüm eğitimleri süresince de devam etmelidir. Empati ve iletişim kurma yöntemlerine önem verilerek , engel grubundaki çocukları daha iyi anlayabilmeleri ve bu doğrultuda geleceğe yönelik tutum ve hedefleri de daha iyi şekillenmesi sağlanmalıdır. Öğretmenlik mesleğinin önem ve sorumlulukları anlatılarak, gösterilerek hedef ve tutumlarında daha kararlı olmaları sağlanılabilir.

BÖLÜM V

5.Tartışma

Bu araştırmada, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim dalı, Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Bölümü'nde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri Çetin (2006), tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir.

Öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ndeki maddelere verdikleri yanıtlar incelendiğinde yanıtlardaki dağılımın, hem olumsuz algıyı gösteren “Kesinlikle katılmıyorum” ile “katılmıyorum” hem de olumlu algıyı gösteren “Kuvvetle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” seçenekleri ile aynı şekilde dağıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, 27. “Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir.”, 28. “Öğretmenlik onurlu bir meslektir.”, 33. “Öğretmenlik vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında gelmektedir.”, 35. “Öğretmenlik çok sabır isteyen bir meslektir.” maddelerinde olumlu yargıya yönelen soruların öğretmen yanıt sayısının ağırlıkta olduğu ve aynı maddelerdeki ifadeler için “kararsızım” yanıtını seçen öğretmenlerin sayılarının 10’a yakın olduğu gözlenmektedir.

Sözü edilen bulgularda ankete yanıt veren öğretmen adaylarının büyük bir kısmının öğretmenlik mesleğinin özveri gerektirdiği, onurlu bir meslek olduğu, vicdani boyutunun önemli olduğu ve sabır gerektirdiği kanısında hemfikir oldukları gözlenmektedir.

Araştırmaya katılan zihinsel engelliler öğretmenliği bölümünde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları cinsiyetlerine göre farklılaşmamaktadır. Bu sonuçlar; Çapa ve Çil (2000), tarafından yapılan araştırmada kız ve erkek öğrencilerinin tutum puanlarının arasında anlamlı bir fark olmadığı, Fakat yapılan testin alt boyutlarına yapılan analiz sonucunda sevmeye ve saygı alt boyutundaki kız öğrencilerin yanıtlarının erkek öğrencilerle kıyaslandığında daha olumlu olduğu ve erkek öğrencilerin ise,

kendine güven bakımından daha olumlu tutum sergiledikleri sonucuna varılmıştır. Özder, Konedralı ve Zeki (2010), tarafından yapılan araştırmada ise cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığını fakat kadınların akademik puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan zihinsel engelliler öğretmenliği bölümünde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları yaşlarına göre değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu araştırma; Şen (2009)'in Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi araştırmasında öğretmen adaylarının yaşlarının tutuma yönelik anlamlı bir farklılık yaratmamasıyla örtüşmektedir.

Analiz edilen bulgular sonucunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mezun oldukları liselerin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Şen (2009), yaptığı araştırmasında da öğretmen adaylarının mezun oldukları liselerin mesleğe yönelik tutumlarını değiştirmediğini belirlemiştir.

Bulguların sonuçlarına bakıldığında mezun olunan alanın Tekneci (2010)'nin Zihin Engelliler Öğretmenliği 1. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması araştırmasında elde ettiği tutum puanlarıyla aynı şekilde anlamlı bir farklılık saptanmadığı bulunmuştur.

Durmuş, Aydemir ve Karalı (2015) te yaptıkları Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi araştırmasında öğretmen adaylarının sınıf düzeylerinin yapılan bu araştırmanın bulgu sonuçlarıyla aynı şekilde örtüşerek bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Yapılan bu araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme sıralarının mesleğe yönelik tutumlarını değiştirmediği sonucuna varılmıştır. Özder, Konedralı ve Zeki (2010), öğretmen adaylarının öğretmenlik

mesleğini tercih etme nedenlerinin tutumlarını aynı şekilde etkilemediği sonucuna varmışlardır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmada aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Yapılan analizler öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını anlamlı bir şekilde etkilemediği belirlenmiştir. Kız öğretmen adaylarının sayısı erkeklere oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir.
2. Yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin yaşlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir.
3. Zihin engelliler öğretmenliğinde eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının mezun olunan okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği yapılan test sonucunda bulunmuştur.
4. Öğretmen adaylarının mezun oldukları alana yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.
5. Öğretmen adaylarının sınıf türüne göre tutum puanları incelendiğinde, yapılan t testi analizi sonucunda okudukları sınıfların tutum puanlarını anlamlı bir şekilde etkilemediği belirlenmiştir.
6. Öğretmen adaylarının tercihlerine göre tutum puanları incelendiğinde ise, tercihlerinin tutum puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır.
7. Öğretmen adayları mesleğe yönelik tutumun çok önemli olduğunu, iyi bir tutum içerisinde olmanın mesleği daha kolay icra etmeye yardımcı olabileceğini, verimliliği artıracak ve öğrenciye yönelik yaklaşımı belirleyecek önemli bir unsur olduğunu belirtmişlerdir.

8. Öğretmenler mesleğe yönelik tutumlarının kararsız olma nedeninin; meslek ile ilgili tecrübesizliğin, öğrenciyle duygusal bağ kurulmayışının, mesleğin gereksinimlerini icra etmek yerine maddi gelirlerinin hesabını tutmanın, gelecekte iş bulma amacının ön plana düşmesinin hiç alışık olunmayan bir mesleğe yönlendirmesinin, öğrencilerin durumlarının mesleği icra etmesini etkilediğini ve aile baskısının da bir etken olduğunu belirtmişlerdir.

9. Öğretmen adaylarının tutumlarının olumlu yönde değişmesini sağlamak için sorumluluk almalarını sağlamak, mesleğe başlamadan önce öğretmen adayların kişiliklerini belirleyebilecek elemeler düzenlemek, özel eğitim yasasını revize ederek tekrar sunup geçirilmesini sağlamak, özel eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle bilgilerini yenilendirmek ve alanda yapılan çalışmalarla bilgilendirilmelerini sağlamak, öğrencilerle bire bir çalışabilecekleri ortamlar sağlamak, empati ve iletişim kurma yöntemlerine önem verilerek gözlem ve stajlara erken zamanda başlamak ve lisede okuyan öğrenciler için ilerde seçebilecekleri mesleğe dair bilgilendirilmeleri gibi verilen yanıtlar uygulanabilir.

6.2. Öneriler

6.2.1. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda geliştirilen öneriler:

Araştırma sonuçlarına bağlı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Analizler sonucunda kız adayların sayısının erkek adaylardan daha az olduğu ortaya çıkmıştır. Kız adayların öğretmenlik mesleğini erkekler ile eşit oranda sevmelerini sağlamaya yaratacak etkinlikler kız öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini seçmelerinde teşvik edici bir rol oynayabilir.
2. Analizler incelendiğinde Anadolu Öğretmen Lisesinden, İmam Hatip ve Ticaret Meslek lisesinden katılımcıların Genel Liseye kıyasla çok daha az olduğu belirlenmiştir. Bu durum bu liselerdeki zihin engelliler öğretmenliğine yönelik düzenlenen seminerlere katılımı desteklemekle ve öğrencileri bu seminerlere yönlendirmekle düzenlenebilir.

6.2.2. İlerideki çalışmalara yönelik öneriler:

1. Bu çalışma İşitme Engelliler Öğretmenliği Bölümünde eğitim alan öğretmen adaylarına uygulanabilir.
2. Öğretmen adaylarını mesleği seçmeden önce ileriye dönük neyle karşılaşacaklarına dair yapılabilecek bilgilendirici seminerler, hizmet içi eğitimler, gözlemler ve bire bir yapılabilecek çalışma ortamları bu mesleği seçmek isteyen olan öğretmen adaylarına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abazoğlu, İ. (2014). Dünyada öğretmen yetiştirme programları ve öğretmenlere yönelik mesleki gelişim uygulamaları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 9(5),1-46.
- Açıslı, S. ve Kolomuç, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt: I, Sayı: II*.
- Akbaba, B. (2013). The attitudes of pre-service history teachers' towards teaching profession and technology and their self-efficacy about usage teaching materials. *International Journal of Academic Research*, 5(5), 94-101.
- Aksal, F., A., ve Gazi, Z., A. (2011). *Öğretmenlik mesleğine ilk adım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aksoy, M., E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (s: 197 – 212).
- Alkan, C., ve Hacıoğlu F. (1997) *Öğretmenlik uygulamaları*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Allport, G. W. (1935). Attitudes. In Handbook of social psychology. Edited by C. Murchison, 798–844. Worcester, MA: Clark Univ. Press.
- Altay, S. (2009). *Beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersindeki öğretme stillerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Altunkeser, F. (2014). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından yordanması*. (Yüksek lisans

tezi). Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Niğde.

Aslan, D., ve Akyol, A., K. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi, Çukurova Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, 6, (s.51-60).

Ataman, A. (Ed.) (2009). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.

Avcıoğlu, H. (2012). *Özel gereksinimi olan çocukların tanılanma sürecinde ailelerin rolüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Zihin Engelliler Öğretmenliği Bölümü, Cilt: I, Sayı: II.

Ayarcı, R., K. (2007). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi, Tutum Ve Beklenti Düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi.

Aydın, A., ve Tekneci, E. (2013). *Zihin engelliler öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, 3(2). 01-12.

Ayık, A., ve Ataş, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1.

Bayrak, C., Yılman, M., Erdoğan, İ., Ada, Ş., Dağlı, A., Ergün, M., Hoşgörür, V., Sünbül, A. M., ve Tan, Ş. (2002). *Öğretmenlik mesleğine giriş* (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Bektaş, F., and Nalçacı, A. (2012). The relationship between personal values and attitude towards teaching profession. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12 (2), 1244 – 1248.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği). Dicle Üniversitesi, *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, (s. 13-24).
- Bulut, D. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı , (s. 651-674).
- Büyükkaragöz, S., Muşta, C. M., Yılmaz, H., ve Pilten Ö. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Konya: Mikro Yayınları.
- Çağlar, Ç. (2013). The relationship between the levels of alienation of the education faculty students and their attitudes towards the teaching profession. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3) 1507-1513.
- Çapa, Y., ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 18, (s. 69 – 73).
- Çapri, B., ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt: 1x, Sayı: xv, (s. 33-53).
- Çelikkaya, H. (2012). *Okul yönetimi ve yüksek öğretimde öğretmenlik* (2. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çeliköz, N. ve Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı: 162.

- Dağ, E. (2010). *Sınıf öğretmeni adaylarını öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasındaki ilişki (İzmir ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Demirtaş, A. H. (2012). *Tutum, tutum değişimi ve ikna* (1. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Demirtaş, H., Cömert, M., ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 36(159, (s. 96-111).
- Dinçer, B., (2013). *İlköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutum, algı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, İzmir.
- Doğan, T., ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, Cilt: 34, Sayı: 153.
- Durmuş, M., Aydemir, H., ve Karalı. Y., (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 2. Sayı: 2. S. 365 – 377.
- Durmuşoğlu, M., C., Yanık, C., ve Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 36, s. 76-86.
- Ergenekon, Y. (2005), *İşe yeni başlayan zihin özürlüler öğretmenlerinin mesleksel sorunlarının belirlenmesi ve bu sorunları gidermeye yönelik önerilerin geliştirilmesi*. Anadolu Üniversitesi, Engelliler Araştırma Enstitüsü Yayınları, Eskişehir.

- Ergun, M., Ergezer, B., Özdaş, A., ve Çevik, İ. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Ertuğrul, H. (2006). *Öğretmenin başarı kılavuzu*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Eroğlu, C., ve Ünlü, H. (2015). Self-efficacy: Its effects on physical education teacher candidates' attitudes toward the teaching profession. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1) 201-212.
- Eş, Ü. (2010). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Niğde.
- Gökçe, F. ve Sezer, G., O. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Uludağ Üniversitesi Örneği), *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1) , (s. 1-23).
- İlter, İ., ve Köksalan, B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 1, s. 113-128.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum , algı ve iletişim*. Ankara: Kesit Tanıtım Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum , algı ve iletişim* (6. Baskı). Ankara: Ekinoks Yayın Dağıtım.
- Kesen, İ. ve Polat, M. (2014). 4. Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları: Muş Alparslan Üniversitesi, *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 10(2), (s. 556-578).

- Lasek, J., ve Wiesenbergoval, S. (2007). Prospective teachers' attitudes to their profession. *The New Educational Review*, 13(3-4), 129-136.
- Maliki, A. E. (2013). Attitude of teachers' in yenagoa local government area bayelsa state nigeriia, towards the teaching profession: Counselling Implications. *International Journal of Research In Social Science*, Vol. 2, No.2. 61-67.
- Malsawmi, H., and Renthlei, M. L. (2015). Attitude of secondary school teachers towards teaching profession in mizoram. *mizoram university. International Journal of Multidisciplinary Approach and Studies*, Vol. 2 No.3. 121.
- MEB, (2008). *Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Oktay, A. (2012). *Eğitim bilimine giriş* (6. Baskı). İstanbul: A Pegem Akademi.
- Özder, H., Konedralı, G., Zeki, C. P., (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Cilt: 16, Sayı: 2, s: 253 – 275*.
- Parylo, O., Süngü, H., and İlğan, A. (2015). Connecting attitudes toward teaching and pedagogical formation courses: A Study of Turkish Pre-service Teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, Vol. 40, Issue. 5.
- Pehlivan, K., B. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, (s. 151-168).
- Pehlivan, K., B. (2010). Öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *İlköğretim Online Dergisi*, 9(2), 749-763.

- Polat, M., ve Arabacı, İ. B. (2012). Türkiye'de eğitim fakültelerine öğrenci alım ölçütlerini yeniden düşünmek: karşılaştırmalı bir yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1 Sayı: 3.
- Sandıkçı, M. (2011). *Beden eğitimi öğretmen adayları ile diğer öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik algıları*. (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Karadeniz.
- Sağlam, A., Ç. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:v, Sayı:1, (s. 59-69).
- Sözer, E. (1996). Üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 7–21.
- Süral, S. (2013). *İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin öğretme stilleri, sınıf yönetimi yaklaşımları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki*. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Aydın.
- Sürücü, A. (1997). *Öğretmenlik formasyonu alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. (Yüksek lisans tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Stuhlman, M., W. and Pianta, R., C. (2001). Teachers Narratives About their relationships with children: Associations with behaviour in classrooms. *School Psychology Review*, volume 31.

- Şahin, M., K. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin öz güvenleri ve mesleki tutumlarının incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Afyon
- Tanel, R., Şengören, S. K., ve Tanel, Z. (2007). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2) s. 22.
- Terzi, A., R., ve Tezci, E. (2007). Necatibey eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, Sayı: 315, (s. 593-614).
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt: vi, Sayı: 111, (s.461-486).
- Tekneci, E. (2010). *Zihin engelliler öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Tok, Ş. (2011). Pre-service primary education teachers' changing attitudes towards teaching: a longitudinal study. *European Journal of Teacher Education*, Vol. 34, No. 1, (s. 81–97).
- Uğurlu, C., T. ve Polat, S. (2011). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(1), 68-74.
- Vural, B. (2004). *Yetkin-ideal vizyoner öğretmen*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Yeşil, H. (2011). Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *International Online Journal of Educational Sciences*, Cilt: III, Sayı: I, (s. 200-219).

Yetim, A., A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri.
Kastamonu: Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 12.

Yıldırım A., ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

EKLER

EK 1: ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

	Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	Kesinlikle	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle
	Bu bölümde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği bulunmaktadır. Düşüncelerinizi Kesinlikle Katılıyorum ile Kesinlikle Katılmıyorum arasında size uygun bölümü (X) şeklinde işaretleyerek ifade etmeniz istenmektedir. Lütfen her bir maddeyi cevaplamaya çalışınız.					
1	Benim için en ideal meslek öğretmenliktir.					
2	Bir ömür boyu öğretmenlik yapabilirim.					
3	Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor.					
4	Öğretmenlik benim için bir tutkudur.					
5	Öğretmenliğin bence hiçbir cazip yanı yoktur.					
6	Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum.					
7	Bu mesleğin bana çok şey kazandıracağını düşünmüyorum.					
8	Öğretmenlikten alacağım manevi doyumu hiçbir şeye değişmem.					
9	Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoyamaz					
10	Öğretmenliğin kişiliğime uygun bir meslek olduğunu düşünmüyorum.					
11	Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim					
12	Öğretmenlikten alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.					
13	Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum.					
14	İnsanlara bir şeyler öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim.					
15	Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine öğretmenlik mesleğini seçerdim.					

16	Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı zannetmiyorum					
17	İleride bu meslekte başarılı olabilmek için çok çalışıyorum.					
18	Öğretmenlik mesleğinin beni ne maddi nede manevi açıdan tatmin edeceğini zannetmiyorum					
19	Öğretmenlik mesleğini layıkıyla yapacağıma inanıyorum.					
20	Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için öğretmenlik benim için yapacağım mesleklerin en sonuncusudur.					
21	Öğretmenlik bilginin yanı sıra yetenek gerektiren bir meslektir.					
22	Öğretmenlik paylaşımın en yoğun yaşandığı bir meslektir.					
23	Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim.					
24	Öğretmen olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum.					
25	Bu mesleği öğrendikçe ciddi-yetini daha iyi anlıyorum.					
26	Daha iyi bir meslek bulursam bir an bile öğretmenlik yapacağımı zannetmiyorum.					
27	Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir.					
28	Öğretmenlik onurlu bir meslektir.					
29	Öğretmenlik gibi çileli bir mesleğe başlamaktan çekiniyorum.					
30	Öğretmenlik mesleği hasta toplumları kurtaracak bir ilaç gibidir.					
31	Sürekli kendini yenileme düşüncesi bu mesleği yapma konusunda beni düşündürüyor.					
32	Öğretmenlik mesleği bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir.					
33	Öğretmenlik vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında gelmektedir.					
34	Sürekli bir sınıfta hapsolmek beni sinirlendirir.					
35	Öğretmenlik çok sabır isteyen bir meslektir.					

EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz

☐ Bay

☐ Bayan

2. Yaşınız

☐ 15–20

☐ 20–25

☐ 25–30

☐ 30–35

☐ 35–40

☐ 40+

3. Mezun Olduğunuz Okul Türü

☐ Anadolu Öğretmen Lisesi

☐ İmam Hatip Lisesi

☐ Ticaret Meslek Lisesi

☐ Teknik Lise

☐ Anadolu Lisesi

☐ Genel Lise

Diğer (.....)

4. Mezun Olduğunuz Alan Türü

☐ Sayısal

☐ Sözel

☐ Eşit Ağırlık

☐ Yabancı Dil

5. Okuduğunuz Sınıf Türü

☐ 1.Sınıf

☐ 4. Sınıf

6. Kazandığınız Öğretmenlik Programının Üniversite Tercih Sırası

☐ İlk Beş Tercih Arasında ☐ Altı ve Daha Üst Sırada

7. Alanda Çalıştınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

EK 3: AÇIK UÇLU SORULAR

Değerli Meslektaşım,

Yaptığımız yüksek lisans tez araştırmasında “Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları” incelenmiş ve öğretmen adaylarının mesleğe yönelik genel tutumlarının kararsız olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda sonuçlarımızdan ve ilgili alanyazından yola çıkarak sizlerin de görüşlerine ihtiyaç duymaktayız. İlgi ve yardımlarınızdan ötürü teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Ceren HAMİSOĞLU

- 1- Öğretmenlik Mesleğinde tutumun önemi nedir?
- 2- Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarının kararsız olma sebebini nasıl değerlendirirsiniz?
- 3- Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirmek için neler yapılabilir?

